

250 Ft

Dióhéj

A Gödöllői Waldorf Általános Iskola és Gimnázium tanárainak, szülői körének és diákjainak tanévenkénti 7 alkalommal megjelenő kiadványa

Megjelenik 125 példányban, Gödöllőn.

Szerkeszti: Diószegi Éva, Farkasné Fülöp Hajnalka, Türkossy Szilárd

Telefon: (20) 411-66-55 vagy az iskola számán (28) 419-052

Az iskola honlapja: www.waldorf-godollo.hu

Drótlelvel: fuloph@dunaweb.hu, dioeva@freemail.hu, roomy@vipmail.hu

iroda@waldorf-godollo.sulinet.hu

WALDORF ÚJSÁG - GÖDÖLLŐ

Dióhéj

2006. ÉVNYITÓ

Paul Verlaine: A búza és a kenyér ünnepe zsong ma itt

*A búza és a kenyér ünnepe zsong ma itt,
s óh föld, kóbor fiad visszatér íme hozzád!
Zsibong az ember és a táj; a fény vakít,
s zuhanyában az árny vöröslik mint a rózsák.*

*Dől az arany kalász, a kaszák sziszegő
villáma elmerül, fénylik, csillantja rajzát;
a munka szétterül, s a végtelen mező
percenként váltja most komolyra s vígra arcát.*

*Minden liheg, csupa erős mozgás; lobog
a Nagy Szerző, a nap, az aratás Vezére,
s most is zavartalan dolgozik, hogy amott
mézzel csurranjon a fanyar szőlő, megérve.*

*Dolgozz, öreg nap, a kenyérért és a borért,
itasd néped a föld tejével, poharunkba
tölts tisztos feledést, s derűt a nyomorért...
Aratás és Szüret, imádság vagy, s te, Munka!*

*Mert a mezők s a bor s kenyér fölött, amely
áradó emberi erők gyümölcse-lelke,
Isten szüretel és arat, s Ő osztja el
a Húst s a Vért a szent ostyába és kehelybe.*

(Szabó Lőrinc fordítása)

TARTALOM

Ráduly Éva:

Betakarítás ünnep

Lajos Katalin:

Óvodai hírek

Vizy Miklós:

Az első osztály

Mincsik István:

*Gondolatok a kilencedik
évfolyamról*

Türkössy Szilárd:

*„A fa és annak gyümölcsei”
3. rész*

Érettségi 2005-2006.

Kürti Katinka:

Felhangolva

Farkas-Molnár Judit:

*A Zeneház idén harmadik
alkalommal nyitja meg kapuit*

Forgács Erzsébet:

Ecsettel és színekkel...

Diószegi Éva:

*„Egy lélegzetvételnyi lehetőség”
Visszatekintések a csángó hétre*

Dobos Péter:

Emlékképek

Molnárné Decsák Veronika:

Gondolatok a zebraórségről

A borító

Györgypál Ildikó

munkája

A szeptemberi szám elé...

Fakulnak a színek, a Nap később kel és az esti fények hamarabb érkeznek... Eltelt egy újabb nyár, a vakáció véget ért és indul a 2006-2007-es tanév. Ennek szellemében igyekszünk most egy olyan lapszámot átnyújtani, mely visszatekintve egyrészt válogat az eltelt időszak eseményeinek sorából, másrészt folytatja a már korábban megkezdett cikkek, gondolatok sorát. Együttal azonban új elemet is igyekszünk becsempészni: koncepcióknak megfelelően szeretnénk egy olyan cikksorozatot útjára indítani, mely által bepillantást nyerhetünk az iskolánk különböző évfolyamain folyó munka, tanulás hátterébe, miértjeibe, vezérfonalaiba, a már megszerzett tapasztalatokba, valamint ünnepeink szellemiségébe. Reméljük, ehhez minden kedves osztálytanító és osztálykísérő segítően csatlakozik majd! Jelen számban máris olvashattok az 1. és a 9. évfolyamról. Technikai okok miatt az elkövetkezendő tanév eseményeiről a következő - Mihály napi - számban olvashattok.

Abban reménykedünk, hogy a lap, a munkánk által keltett visszhang rajtatok keresztül eljut hozzánk. *Nagyon várjuk* tehát visszajelzéseiteket, de támogatásokat, segítségeteket is. Az új tanévhez, a visszahelezkedéshez sok erőt, vidámságot, lelkesedést kívánunk!

Ráduly Éva: Betakarítás ünnep

„Az ünnepek az év csomópontjai, amelyek a világmindenség szellemével kapcsolnak össze bennünket.” Rudolf Steiner

Lettem első emlékei közé tartozik egy nyári nap, amikor az óvoda udvarán egy farakáson ülök s a körülöttem lévő nagyobb gyerekek azt tervezik, hogy ha ősztől elmennek iskolába, majd kézen fogva elkísérnek engem az oviba. **Felemelő érzés volt: ragyogó gyerekarok az ünnepvárás varázslatában.**

ÜNNEP - az első nap az iskolában. Később születés-, névnap és Karácsony a családban. Édesanyám mindig igazi ünneppé tudta varázsolni a jeles napokat. Jó volt minden évben várni, készülni - biztonságérzetet adott az amúgy gyerekként megélt nagy bizonytalanságban.

Aztán anya lettem és nagy gonddal alakítottam, formáltam életünk ritmikusan **visszatérő ünnepeit szívem-lelkem szeretetével megtöltve. Mikor Waldorf óvónőségemre készültem, izgalommal és örömmel vártam, hogy immár nemcsak Karácsony és születésnap - de az Évkör ünnepei**

által - mintegy a természettel együtt ki- és belélegezve - egy kerek egészé válhat a világ. Ugyancsak gyerekkori élményből merítkezve, az óvodai Évkörünk a szilvalekvár főzéssel, - Betakarítás Ünnepeivel - kezdődik. Emlékszem, **kislánként, nagyszüleimnél az előkészületekre: szeptember elején érett a "hargasmagú" szilva a kertben. Napokig szedte, gyűjtötte nagypapám, majd kalákában folytatták a szilvaszedést - a főzést megelőző este - nagymamám, a testvére, a lánya, a dédnagymamám - és persze én. Bár én jobbra egy kisszéken ülve inkább csak hallgattam a felnőttek beszélgetését: politikáról, életről, a faluban történt érdekességekről vagy csendes éneklésüket, mint segítkeztem. Kimagozták a szilvát, előkészítették a rézüstöt. Reggel korán az udvaron tüzet gyújtott nagypapám (papó, így hívtuk mi, unokák), rákerült az üst, bele a szilva és egész nap rotyogott az üstben, folyamatos kevergetés mellett (ezért kellett a kaláka: egy percre sem szabadott magára hagyni). Érdekes volt a kavarófa, a hosszú nyéllel, a nyelve, **ahogy egyenletesen mozog elő-****

re-hátra - de én a nap végét vártam, amikor ki lehetett nyalni az üstöt! Emlékeztek, kedves - egykor volt – óvodásaim, a szilvalekvár főzésre? A végén már fülíg lekvárosan, de még az utolsó cseppet is ki-nyalva bizonygattuk egymásnak, hogy milyen finom! Hát, abból a gyerekkori élményből szerettem volna valamit átadni nektek! Átélni, megélni a termés, a betakarítás csodáját.

S, ha már a Föld belégzési időszakában vagyunk, haladunk a természettel és a keresztény ünnepekkel az év leg-sötétebb pontja felé: találko-zunk Szent Mihállyal (szept. 29) és közösen készülünk a Mihály Ünnepre - Bátorságpró-bára. Kukoricát szemezzük, diót törünk, búzát tisztítunk és zsákba gyűjtjük, hogy elte-gyűk tavaszra, amikor eljön a vetés ideje és cseréptálba ül-tessük. Papírsárkányt készí-tünk, hogy ez ünnepen átél-hessük a röptetés örömét, apró fehér köveket gyűjtünk - így segítve Mihálynak legyőzni a Sárkányt. Az Ünnepe napján pedig a lázas készülődés és

izgalom boldog szikrái csillog-nak szemünkben, s ha sikerrel megküzdünk az Elemekkel, a Bátorság-próbát kiállva, kard, korona és palást által lovaggá válunk.

(Meghatározó él-mény lehet gye-rekként megélni az ősi igazságot: ha vállalom az utat és végigme-gyek rajta, le-győzve sötétsé- get, félelmet, ki- jutok a Fényre.)

Már lovagok va- gyunk, akik Mártonként a fél köpönyegünket adjuk a kol- dusnak. És kis lámpásunkban őrizzük a fényt és meleget, ami még a nyári ragyogásból meg- maradt, hogy nehogy kialudjon s nehogy megfagyjon a lelkünk a téli sötétségben! Szívünk minden szeretetét belesütjük Márton Ünnepen a cipókba, amit megosztunk a vendégek- kel, akik elkísérnek minket az erdei patakhoz lámpásaink vi- lágánál. Milyen jó reményked- ni, hogy meghallgatásra talál kis mécsesünkkel elküldött kívánságunk a világminden- ségben! Ekkor éljük át a sötét- séget és hideget, az egymásra- utaltság és az egymás megse- gítésének örömét. Őrizzük a fényt, mely már alig-alig de-

reng és szinte kialszik a természet rideg halálával együtt, amikor eljön Szent Miklós és vele a várakozás ideje. Azt mondja: találkozott Máriával, az Égi gyermek anyjával - talált szeretetet is az emberek szívében -, hát lesz hová megszületnie Karácsonykor a kis-Jézusnak.

S mi várunk, egyre tisztítva szívünket reggeli énekléssel, karácsonyi játékkal, mézeskalács-sütéssel, gyertyakészítéssel, hogy az Ünnepen - az Adventi kertben - legyen mit meggyűjtanunk és az Angyalok kíséretével, számunkra küldött üzenetével, végigjárassuk az utat.

Ha Mihálykor lovaggá avatásunk volt a tét a Bátorságpróba végén, most a Fény születését élhetjük át, a Szeretetét, mely mindenkit betölt ezen az Ünnepen és ha csak egy pillanatra is, de mindannyian azt érezhetjük, hogy jobbak lettünk általa. Békés nyugalommal, kezünkben égő - immár megáldott - gyertyával indulunk haza, hogy Karácsony estéjén a család meghitt melegében is átéljük a Csodát.

Karácsony (a téli napforduló) után, amikor megszületik a Fény, a Föld megkezdte a kilégzést: a nappalok lassan kezdenek hosszabbodni. Vízkezesztkor (jan. 6) visszajövünk a **téli szünetről és várnak minket** a Háromkirályok, akik elvezetnek a Krisztus-**minőség** megszületéséhez. Átéldhetjük a Királyság és Szolgaság élményét a Háromkirályok játék által.

Ennyi magasztos, a közösség által, az Égiek jelenlétével **de bensőkben megélt** élmény után eljön a Farsang ideje. Visszatérés a fizikai életbe: az emberi munka, öröm, szórakozás, evés-ivás, vidámság forratagába. Az Ünnepen ott van az egész család, együtt szórakozunk és **„mindent szabad!”** Időközben elolvad a hó és a föld kopár, jeges kérge alól **kibújik az első**

hóvirág, az új életet harangozva. Egyre gyakrabban állunk meg kirándulásaink alkalmával és rácsodálkozunk az **ébredő természetre: hát, mégsem** halt meg a világ?! Pedig milyen kihalt volt minden, amikor a lámpással világítottuk a sötét **erdei ösvényt. Készülő-**

dünk a Húsvétra. Visszahozzuk a Mihály Ünnepen hazavitt és mostanig őrzött búzászsákokot, cserépbe ültetjük a búzát. Kifújít tojásokat gyűjtünk s az ünnep előtt színesre festjük. A veteményes kertet felássuk, a nagyobb földdarabokat szétmorzsoljuk és elültetjük a zöldségmagvakat. Jól betakarjuk földdel és gondosan ápoljuk, hogy Húsvétra zöldelljen. E folyamatban átéljük a halált és újjászületést. Az Ünnepen pedig a keresés izgalmát s a felfedezés örömét. Majd bent az asztalnál a szellemet, lelket, testet gazdagító közös kalácsevést.

Újjászülettünk, megmosakodtunk az éltető forrás vizében és közben szinte a szemünk láttára borul virágba és zöldbe az egész természet. Énekelnek a madarak, a „kövér kis hernyóból” gyönyörű pillangó lesz s a Mennybemeneteli kiránduláson ő vezet minket felfedezni tündérek, manók, sárkányok s mindenféle titokzatos lények birodalmát.

Pünkösdkor újra együtt az egész család! Hajókirándulás (legtöbbször szélben és eső-

ben), de annál nagyobb kitarással keressük, kikötés után, a közös étkezéshez való helyet. Már kint vagyunk a szabadban és kitárt karjainkkal az ég felé, táncolunk.

Itt is van a Nyárünnep: János-nap! Milyen hamar eltelt az év! Játékok a szabadban, süti, gyümölcs, labda, színes szalagok és tűzrakás. Bográcsban fő az ebéd. Most búcsúznak el a nagyoktól, akik nagy szorgalommal, kitarással és ügyességgel szótték, fonták, építettek házukat, hogy hazavihessék „iskola-érettségük bizonyítványát.” Az ő számukra a következő ünnep az iskola-kezdés.

Majd elfelejtem! Van még egy nagy Közös Ünnep, a nyár közepén (az érés időszakában): egy hetes szigetközi sátor-tábor. Itt a gyerekek, azonkívül, hogy együtt élünk a természettel, a természetben, átélhetik a felnőttek tolerancia, egymás elfogadása, önfegyelem, megértés, a másik iránti tisztelet, közösség építő hatásának lehetőségét.

Számunkra, akik az óvodában maradunk, és az újaknak, akik jönnek az ovi-kezdés

előtt még fontos dolgunk van: a Nagytakarítás. A szilvalekvár főzés előtti szombaton összejövünk - kicsik-nagyok - ki meszelő hengerrel, ki portörölővel, ki felmosóval, kaszával, fűróval kezében, és szinte észrevehetetlenül újjávarázsolódik a nyári elhagyatottságából ébredő óvoda. Jó a közös munka: ének, evés-ivás, pihenés és persze komoly munka. Nincs is jobb érzés a jól végzett munka örömeinél! Milyen kevés gyerekeknek adatik meg ma hasonló élmény! Aztán elhalkul a zsi-bongás: tisztán, az új év kezdetét várva pihen az óvoda. Már csak a baba-ház és az Évszakasztal várja, hogy megtel-hessen étellel. Ez a feladat az óvó-nénire és az angyalokra vár. Benépesül a baba-szoba, az Évszakasztalra rákerülnek a nyár-végi színek, virágok, gyertya és még pár apróság, amivel az angyalok kedvesked-nek nekünk. Most már minden a helyén van. Tisztaság, szeretet, nyugalom és béke várja a gyerekeket, akik az Ünnepe után **ni hétfőn lépnek be először az újjászületett óvodai otthonuk-ba, sok-sok várákozással és**

nyitottsággal az elkövetkező év csodáira. Így várjuk a szombati Betakarítás Ünnepet, ami az **előző héten szépen lekaszált és** rendbetett kertben történik.

Számunkra, akik az óvo-dában maradunk, a hosszú nyár után, a Betakarítás-ün-nep: a szilvalekvár főzés követ-

kezik. Ez mindig a kezdés előtti szombaton van. Jó alkalom arra, hogy a hosszú tá-vollét után a régi-ek még egy nagy közös együttlét-ben találjanak új-ra egymásra, az újak pedig ismer-

kedjenek: **szülők, gyerekek egyaránt. Előző napokban sze-rezzük be a szilvát - jó esetben leszedjük egy kertből - és szombat reggel mossuk, ma-gozzuk, ledaráljuk. Az apukák tüzet raknak; két tűzre van szükség, mert az egyik üstben fő a lekvár, a másikon, bog-rácsban az ebéd. Kint az udva-ron játszanak, ismerkednek a gyerekek, s akinek kedve van, segít a magozásban, darálás-ban. S közben, mint én akkor, régen, hallgatják a felnőtteket, amint beszélgetnek: politiká-ról, életről, a környéken tör-tént érdekességekről vagy éne-kelnek szép régi és új dalokat.**

Készül az ebéd is, hiszen a munka, a játék s a jó szabad **levegő megteszi hatását. Az űstben fő a szilva. Milyen érdekes, ahogy nehéz szilvavárából szilva lovag nagyokat puffogat kavaró katonáira és a száját tátó gyerekseregrel! Mire elkészül az ebéd és mindenki jóllakottan felszusszan, a lekvár is kész. Az utolsó „kavaró katona” is elhagyhatja örhe-lyét. Üvegbe kerül a lekvár és jöhet a vidám móka, kacagás, nyalakodás: fűlig lekvárosan. Megszámoljuk az üvegeket és jó érzéssel nyugtázzuk, hogy egész évben lesz kenyérré való finomság a kamránkban.**

Közös bográcsozással kezdjük az évet kint a kertben: játék, móka, kacagás s a találkozás örömeivel - és közös bográcsozással fejezzük be az elválás pillanatnyi szomorúságával. **E kettő között éljük át az Ünnepeket, amelyek ritmikus ismétlődése biztonságot adó, ölelő karjával vesz körül bennünket. Milyen nagyszerű érzés átélni és ezáltal megta-pasztalni, hogy a Hold után felkel a Nap, a tél után jön a tavasz, és a nyár után az ősz.** Hogy minden évben eljön a ve-tés, az érés, s azután a betakar-ítás (számvetés) ideje. Az, hogy minden évben eljön a Ka-rácsony, de az én születésna-

kom is - hogy mindig van mit várni, van minek örülni, és biztos támaszra lelhettünk a négy alappillér:

Szent János - nyári napforduló; Karácsony - téli napforduló; Szent Mihály - **őszi nap-éj-egyenlőség; Húsvét** - tavaszi nap-éj-egyenlőség által. **Milyen szép, kerek a világ, és benne az ember, a kereszt (a négy alappillér)! De az, hogy mit tudunk ebből megélni, csak rajtunk áll.**

Persze, az Ünnepekhez - akár a családban, akár az óvodában - tartoznak fizikai kiegészítők (**díszletek**), amivel látványosabbá tehetjük a napot de, hogy mit közvetítünk a gyerekek számára, mit élünk át mi, az attól függ, hogy mekkora alázattal, tisztelettel és szeretettel fordulunk a szimbólumok, az ünnepi kellékek felé és milyen tartalommal töltjük meg. Egy éven belül - az Évkör Ünnepei által végigélhetjük Életutunkat. Ha ebben az évben - Mihálytól Jánosig - figyelünk arra, hogy egy-egy ünnepet hogyan élünk meg, sok érdekes információra és tapasztalatra tehetünk szert.

Jó utazást és szép élményeket kívánok mindannyiótoknak!

Lajos Katalin: Óvodai hírek

Előző híradásunk óta a nyár nagyobbik részében (ki kívül dolgozzon, le-eltelt, lassan készül-nünk kell az új év indulására. Az előző megjelenéskor még csak vágyott volt a nyári forró-ság, s azóta biz' megvágtyuk már a hűvösebb időt az embertpróbáló kánikulában, utána pedig a sok-sok esőből lett nagyon elege mindenki-nek.

Május közepén íródott az utolsó cikk, s azóta rengeteg dolog történt. Nincs más eszközőm a hiteles tájékoztatáshoz, mint a naptár, a feljegyzések, s a felidézett emlékekből fakadó érzések, gondolatok.

Május végén menny-bemeneteli kirándulást szerveztünk. Csak a kastélyparkba mentünk, de nagyon igaz, hogy nem kell ahhoz messze mennünk, hogy jól érezzük magunkat a gyerekekkel.

Kérésünkre eljött hozzánk Ivaskó Ilona, a Solymári **Waldorf Óvónőképzés vezetője** is. Egy napot hospitálva a csoportban napirendi kérdé-

sekben és az ősztől induló két csoport óvónőinek beosztásában (ki kívül dolgozzon, le-eltelt, lassan készül-nünk kell az új év indulására. Az előző megjelenéskor még csak vágyott volt a nyári forró-ság, s azóta biz' megvágtyuk már a hűvösebb időt az embertpróbáló kánikulában, utána pedig a sok-sok esőből lett nagyon elege mindenki-nek.

Pünkösdi hétfőjén az arborétumba kirándultunk a családokkal. Meglepően kevesen tudtak arról, hogy egy ilyen kellemes kirándulási hely van a közelben. Az időjárás is kegyes volt hozzánk és így ragyogó napsütésben élvezhettük a kibontakozó nyári szépségeit. A

“nagyfiúk” az egész délelőttöt átkalandozták, a lányok pünkösdi gyapjúgalambokat készítettek Antóniával. Volt, aki koszorút kötött. A kalandozásból faradtan megérkező fiúk farkasétvággal ették a kosarakból előkerülő szendvicseket, s talán még a cseresznye is finomabb volt mint máskor.

Június elején vendégségben járt nálunk a hatvani Gyermekjóléti Szolgálat és Családvédelmi Szolgálat szervezésében néhány pedagógus. Megtekintették az iskolát és az ovit is. Csodálattal szemlélték

mindent, mégis a szülői összefogás ilyen nagy mértéke tetszett nekik leginkább.

A beíratkozások alkalmával sok dolog a helyére került a régi családokkal kapcsolatban (adatok) és a befizetések is rendeződtek. Az érdeklődő új családok közül pedig itt derült ki, hogy ki az, aki valóban csatlakozik a gödöllői Waldorf-közösséghez. A beíratkozás adminisztrációs oldalát tekintve az óvoda zökkenőmentesen vette ezt az akadályt, kitöltődött minden papír, amire csak szükség volt.

Az iskolába induló gyerekek elkészültek a munkáikkal és elérkezett a Nyárünnep ideje.

Már régóta szerettünk volna a kerti kemencében kenyeret sütni. (Azóta, mióta elkészült a kemence még igazából ki se lett próbálva, illetve az óvoda kezdeményezéseit a szomszédok nemtetszése fogadta (füst). Az utolsó egy évben azonban nagyot változott a helyzet és jó viszony alakult ki, tehát ez az akadály is elhárult.) Egy "főpróba" után nekivágtunk az igazi, régimódi kenyérsütésnek az ünnepre.

Jó volt látni a tüzet élesztő és ébrentartó ember mozdulatait, izgatottan várni a "végeredményt", a piros-ropogósra sült kenyeret. Mondani sem kell, szülőknek és gyerekeknek nagyon ízlett, az ünnep végére a két hatalmas vekniből egy morzsa sem maradt. El is határoztuk, hogy hagyományteremtésképpen minden nagyobb ünnepünkre igyekszünk kemencés kenyeret sütni.

Az ünnep azonban nemcsak ebből (és a szülők által készített sok-sok finomságból) állt, hanem a Nyárünnep minden hagyományos elemét tartalmazta. Kaptak mesét a gyerekek (A jános-

bogár), fonhattak virágkoszrút, horgászhattak cseresznyét, kereshettek kincseket a homokozóban, fújhattak buborékot, dobálhatták a helyben készített szalagos labdákat és csinálhattak szélforgókat is. Örömsikkantások kíséretében próbáltak ki mindent és játszottak volna napestig, ám az ünnep másról is szólt. A "nagyok" elkészítéséről az ovi-tól. Nem könnyű őket elengedni és szerintem még nem is tudatos (legalábbis bennem

még most sem), hogy ősszel már nem látjuk őket itt az óvodában, hanem az iskolába kell ahhoz átmennünk, hogy halljuk nevetésüket, lássuk szemük ragyogását. De hát az **Idő nem áll meg. Megkapták** koronáikat, elkészítették házaikat... **Indulhatnak.**

Sok szülőtől köszöntünk el kicsit könnyes szemmel, de sokkal még találkozni fogunk, hiszen hozzák hamarosan a kistestvéreket az óvodába.

Míg a gyerekeknek **befejeződött** az óvoda, addig nekünk, **óvónőknek** még akadt tennivalónk.

Évzáró konferenciát tartottunk, ahol áttekintettük az **egész évet és a következő évről is már sok tervet szőttünk.**

Az egyik legfontosabb **eldöntendő kérdés az volt,** hogy milyen párosításban **dolgozzanak az óvónők.** A kérdésre még több nyári konferencia alkalmával visszatekintünk, és több oldalról körüljártuk és megvizsgáltuk a dolgot.

A **következő nevelési évben a "régi" csoporttal Püsky**

Antónia és Sárközi Zsuzsi lesz, az új gyerekekből álló csoporttal pedig Kádár Katalin és Lajos Katalin.

A Solymári Waldorf Óvónőképzés nyári táborán sor került a szakdolgozatok megvédésére, a három képzési év munkájának értékelésére.

Ezen az utolsó megméretésen is sikeresen átjutott a mi ovinkból járó két óvónéni,

Antónia és Kati. A hivatalos bizonyítványokat a tervek szerint Szent Mihálykor adják át.

Az óvoda épülete régóta okozott már sok-sok gon-

dot. Az önkormányzattól romos és vizes állapotban, 2003-ban megkapott házrésztt annak idején erejükhöz mértén **belülről felújították a szülők.**

(Nagyon szép az ovi belülről, elismerés a "régieknek"!)

Az épület homlokzatára, tetőszerkezetére és vizesedő alagsorára azonban nem jutott pénz. A 2005-ben történt nyári **felhőszakadás még katasztrofálisabbá tette a helyzetet.**

Azóta annyi történt, hogy az átázott iratokat leselejteztük, a

tönkrement számítógépet az egyik készsleges szülő megjavította, az irodát kimeszeltettük.

Az alagsorral (ahol elvileg óvónői szoba és "tornaszoba" lenne) azonban tehetetlenek voltunk, mert a tavalyi "árvíz" óta is minden nagyobb esőnél hosszú ideig és mélyen állt a víz mindenfelé. A költségvetésben semmilyen nagyobb felújításra nem jutott keret, vagyis eléggé tehetetlenül álltunk ebben a kérdésben. Azután a Sors eldöntötte, hogy beinduljanak a legszükségesebb munkálatok.

Ez a Sors egy nagylelkű felajánlás képében érkezett hozzánk. A Gödöllőn többek által jól ismert SIMI Kft. vezetője, **Simon Károly úr** elvállalta, hogy a cége munkásaival kimélyíti az ovi fala mellett húzódó járdát annyira, hogy így az alagsor alzata magasabbra kerüljön mint a járda, vagyis ne folyhasson be a víz és azt, hogy ezt a járdát (ami korábban igazából csak hepe-hupás föld volt) **térburkolókövel kirakja és beépít egy esővíz összefolyót, vala-**

mint készít egy lépcsőt. Felajánlásához híven két napon át dolgozott tíz munkás az oviban, jöttek a munkagépek, dolgozott a csapata serényen és összeszokottan megállás nélkül. Elkészült a burkolat, a lépcső és támfal, hogy megakadályozza a telekről a víz odafolyását.

EZÚTON IS KÖSZÖNJÜK A SIMI KFT-NEK EZT A JELENTŐS SEGÍTSÉGET!

Ezen a nagylelkű felajánláson felbátorodva merült fel az a gondolat, hogy azért a legszükségesebb

javításokat el kellene végeztetni a tetőn és az ereszcsonornán is. Egy bádogos vállalkozó, aki sok hasztalan keresés után végre kijött, az embereivel kicseréltette a megrepedt palákat, kitisztította az ereszcsonornát és elvégezte a szükséges forrasztásokat. Megnyugodtunk – **jöhet az eső.**

Jött is. Először július 23-án volt egy kisebb felhőszakadás. Ezen a vasárnap délutánon éppen senki nem tartózkodott az óvodában, így csak a szomszédok elmon-

dásából értesültünk a tör-
ténések mikéntjéről.

A nagymennyiségű esővíz
– bádogos ide vagy oda – átbu-
kott az épület sarkánál az
ereszcsatornán és Niagaraként
zúdult alá. A SIMI által
beépített lefolyó nem győzte
elnyelni a vizet, az ici-pici szik-
kaszító pedig nem bírta a víz
mennyiségét, vagyis az óvo-da
alagsora újfent beázott, állt a
víz. Mi lehet a gond? Talán a
föld alatti csövek dugultak el?
Hívtuk a duguláselhárítókat.
Ki is jöttek augusztus 1-én és
ki is pucolták a csöveket be-
csülettel. Ugyanaznap a szülők
betonozásba fogtak, ugyanis
még egy lépcsősor van az
udvaron és ez a munka meg-
maradt az apukáknak. Alig-
hogy elmentek a
duguláselhárítók,
jöttek a vihar-
felhők. De nem is
akármilyenek. Ez
a második, sokkal
nagyobb felhő-
szakadás ekkor
érte a várost és
bennünket is.

A betono-
zásból már éppen
hazafelé készülődtünk, mikor
megpillantottuk, hogy mi kö-
zeleg és tudtuk, hogy haza egy
jó darabig már biztos nem
megyünk. Saját szemünkkel

tapasztalhattuk a szomszédok
által említett ereszcsatornán
átbukó Niagarát. Azután a bő-
rünkön is. Látszott, hogy újra
beázás lesz, hát próbáltuk
menteni, ami menthető. Mivel
a friss betonozás persze szét-
ment és ezért annak már úgys
mindegy volt, fogtuk a takaró-
fóliákat és próbáltuk a lezú-
duló Niagarát elterelni az alag-
sortól. Oszlopokkal akartuk
alátámasztani a fóliákat, de
azok nem bírták az erőpróbát
és így nem maradt más meg-
oldás, minthogy az apukák
saját maguk tartották azt.
Több mint egy órán át. A
lányok vödörrel merigették ki
a megrekedt vizet először a
járdáról, azután a színültig
megtelt szikkasztóból. Az alag-
sor ajtaját homok-
zsákkal rekesztet-
tük el. Aki ott
volt, az mind úgy
elázott, hogy még
az alsóneműjéből
is facsarni tudta a
vizet. Folyt a víz
orrunkon, ha-
junkon, minde-
nütt. Örök hála a
közelben lakó
Nagy Gábornak, hogy hozott át
száraz felnőtt ruhákat, mert
különben nagy bajban lettünk
volna.

Az özönvíz kisebb-

nagyobb intenzitással késő éjjelig tartott. Addig még többször kimentünk a szikkasztóhoz vödörrel merigetni. 11-kor ráhagytuk, mert vinni kellett a gyerekeket aludni, és bíztunk az Égiek segítségében, hogy csak vége lesz már ennek egyszer valahára.

Nem jellemző, hogy név szerint kiemelünk családokat, mert az óvodának alapvető közösségi része a szülői kör, de ezen az estén ezek az apukák és anyukák messze **menőig tartó** elkötelezettségük **ről tettek tanúbiznyságot.** Köszönet tehát a **heroikus “ovimentésért” Vadinszki Jánosnak és feleségének, Orsinak, Besze Krisztiánnak és párjának, Nikinek (aki “mellesleg” óvodatitkár és gazdaságis az oviban) és Varga Zoltánnak!**

Másnap reggel újra hívtuk a **bádogost. A függőleges csatornából újfent nagy mennyiségű fenyőtobozt és “pörgettyűt” (juharlevél) szedett ki.** Mivel még szinte két hét sem telt el az előző ereszcatorna takarítás óta, joggal merült fel a kérdés, hogy milyen megoldással tudnánk az

örökös dugulást elhárítani. A **fenyő és juharfa azon ágait levágtuk, amelyek belógtak a tető fölé és amelyeket elértünk,** de mi legyen a többivel? Amit nem érünk el? És a szél által **idefűjt milliónyi “pörgettyűvel”?** A **bádogos és a szomszédok a fák kivágását javasolták erőteljesen. Mi nem javasoltuk.** Ez a kérdés pillanatnyilag úgy áll, hogy ereszcatorna-**védő** rácsot próbálunk rászerkeszteni. A dolog nem reménytelen. Bátor barlangász apukák vállalták a **munkát, a közeljövőben indul ez az akciónk.** Átgondolva a történeteket, **hálát adtunk az Égnek, hogy ez a felhőszakadás még a szünetben történt és nem a nevelési év közepén, mert így rámutatott a további munkák szükségességére és irányára.**

A szikkasztóakna kicsinységén jelen anyagi körülmények között nem tudtunk változtatni (kb. 1 millió forintért lehetne egy 18 köbméteres zárt beton szikkasztót építtetni, ami viszont azért zárt -, nyáron locsolhatnánk vele, ami olcsóbb, mintha

csapról tesszük ugyanezt – víz felfelé az aljzatból! A víz nincs fúrott kútja az ovinak – **leküzdhetetlennek tűnik.** Három helyen megoldjuk és **előbújik a negyediken. Elkeserítő.** Az, hogy lesz min törni **a fejünket a jövő nyárig, az már biztos.** A búvárszivattyú **működéséhez természetesen áram kell.** Veszélytelenül kell odavezetni, ez a cél. Két **esővízelvezető árokba. Jöttek** **hetőség kínálkozott.** **Vagy a**

Vettünk hát egy búvárszivattyút, hogy az majd kinyomja a többletvizet. S, mivel **az esővizet tilos a szennyvízcsatornába belekötni,** így ki kellett vezetünk az utcai **esővízelvezető árokba.** **Jöttek** az apukák és ástak. Betont és járdát törtek. Egész napi ásással, vésséssel, kalapálásal. **S lón. Elkészült!!!** Rövidesen megtapasztalhatuk **működés közben is,** mert augusztus 3-án éjjel újból küldtek az **Egiek egy jó erős nyári zivatart.** Rohantunk az ovihoz **hajnal fél kettőkor. Működött!!!** **Működött a szivattyú, öntötte az utcára a rengeteg esővizet, a tető ereszcatornáján már nem bukott át a Niagara, a járda összefolyója szépen nyelte a vizet, az alagsor bejáratáig el sem ért a víz!!** Elégedettek voltunk.

Másnap reggelig, amikor is az alagsor folyosóján átmenve el nem értünk az iroda **előteréig, illetve a kisműhelyig.** 3 cm-es víz állt ott. Jön a tala-

előbújik a negyediken. Elkeserítő. Az, hogy lesz min törni **a fejünket a jövő nyárig, az már biztos.** A búvárszivattyú **működéséhez természetesen áram kell.** Veszélytelenül kell odavezetni, ez a cél. Két **esővízelvezető árokba. Jöttek** **hetőség kínálkozott.** **Vagy a** földben vezetni oda vagy a levegőben. **Ha a földben vezetjük, akkor az ugyan “szebb”, de sokkal drágább + egy regiment régi tég-lát és járdát újra fel kell törni a cél érdekében és utána újra lebetonozni vagy téglázni.** **Ha a “levegős” módszert választjuk, akkor a villanszerelő szerint a biztonságosabb, gyorsabb és olcsóbb megoldást kapjuk.** A választás így erre esett. No, de honnét szerzünk villanypóznát?

Irány az ELMÜ. És itt, ezen a helyen kell köszönetet mondanunk az ELMÜ minden, **bámulatosan segítőkész, gyors és pontos munkatársának a segítségért.** Nemhogy egy **napyon szép állapotban lévő, lekezelt fa oszlopot kaptunk teljesen ingyen, hanem még szín-**

tén ingyen ki is szállították azt, és be is állították a helyére, valamint rögzítették és rákötötték. Elmondhatatlanul jó **ézés, amikor ennyi segítő-készséggel találkozik az ember!** KÖSZÖNET TEHÁT AZ ELMŰ-
NEK MINDEN EZ-
ZEL KAPCSOLA-
TOS DOLOGÉRT,
SEGÍTSÉGÉRT !!!

Ami még a **közeljövőben** elót-
tünk áll az ovi in-
dulásáig az nagy-
jából a **következő:**
a **zsalukó-támfal**
helyenként olyan
magas (mély),
hogyan védőkorlátot
kell rá felállítani.

Ezt a feladatot nem ússzuk meg, mert az Önkormányzattól augusztus végén, szeptember elején **ellenőrzés várható, amelynek éppen a "balesetmentesített" óvodaudvar lesz a célpontja.** További munka a tereprendezés. Egy egyenletesen **lejtő telket, udvart kell kialakítanunk, amelyen az esővíz is tud haladni. Lehetőleg az Isaszegi út felé.** Ez még **jelentős munkagépi és kézi (apukás) munkát igényel.** A két önálló csoport beindításához **még sok alapvető tárgyra, eszközre lenne szükségünk.** A nagyteremben ki kellett cserél-

nünk a villanytűzhelyt, mert a régi zárlatos volt és javíthatatlan. Kellenének székek, asztalok a gyerekeknek és sok-sok praktikus és esztétikus **pakolási lehetőség az öltözőben,** ahol majd igen-igen

szűken fér el a 43 gyerek + a szülei + az óvónők.

Felhívást tettünk közé még a tavasszal, hogy egy **másik hűtőszekrényre is** szükségünk lenne az ételminták tárolására. KÖSZÖNET KOLINGER

MARGÓNAK,
KEDVES EURIT-

MISTÁNKNAK, aki egy teljesen új, nagyon szép állapotban lévő **kishűtőt adományozott nekünk!**

A fentiekből érzékelhető, hogy az ovi nem aludt Csipke-rózsika-álmot a nyár folyamán, hanem élénk munka folyt benne, ugyanúgy, mint az iskolában. Ám pihenésre, kikapcsolódásra, **feltöltődésre is jutott idő. Ki erre, ki arra jutott el.** Az aktív pihenés és a **közösségépítés egyik jó lehetőségeként** augusztus 19-én, szombaton kirándulást terveztünk a mogyoródi kilátóba. Jönnek az új családok, apu-

kák, anyukák, leendő ovisok, és a még apróbbak is, együtt lesznek az "újak" a "régik" ovisokkal, szülőkkel, az óvónőkkel. Megbeszéljük a még hátralévő munkák menetét, a nagytakarítást, stb. És remélhetőleg még élvezni tudjuk a nyár simogató sugarait, mielőtt a Mihály-időszak ránk köszönt.

Örömmel számolhatunk be arról, hogy a jövőben – a tervek szerint – egyik "régik" szülőnk, Bencze Ágnes fogja írni az oviról szóló cikkeket.

Lászlóffy Aladár: Barátság

*Barátom volt Péter,
barátom lett Áron,
egyik mindenképpen,
másik mindenáron.*

*Szeretem is őket
s ők szeretnek engem,
összetartunk nagyon
ilyen szeretetben*

*Persze van amikor
ha én másképp látom,
összezördül velem
az egyik barátom.*

*Milyen hosszú lehet
az a harag, Péter?
Barátságot mérni,
Nincsen olyan méter!*

*És a duzzogókat
átöleli Áron,
s Péter is belátja,
s én is csak belátom...*

Vizy Miklós: Az első osztály

2005 tanévnnyitó ünnepélyén 24 kis elsős fogott velem kezét. Az új illatokat árasztó osztályban mindenki kapott egy tengermosta, szép kavicsot. Gondoltam, az iskola hullámai alakítsanak Benneteket ilyen szép kerekre, szépüljün a világ veletek!

Azok a bizalommal teli, csillogó szempárok szülőket és nagymamákat is beleértve, felejthetetlenek.

Most visszatekintve az elmúlt egy évre, a csoda törtélen. **Úgy repült az idő, alig bírtam követni.** Tán az a sok mese elevenedett meg, vagy mér földjáró csizmába bújtam?

Fordultam párat, és már a bizonyítványverseken törhettem a fejem. Közben gyönyörködhattünk a kibontakozás élményében. Rácsodálkoztunk: **nézd ő milyen ügyesen köt, ő már tud írni, de hogy élvezzi a betűvetéseket, ő milyen kitarító, mára már ő is szeret furulyázni, milyen szép képet festett és így tovább. Vidámság, öröm, erre emlékszem. Ebből a hatalmas „élménykosárból” csak pár apró történetet emelek ki.**

Mese: A kastély parkjában az érdeklődő **gesztenyék alatt üldögélve a gesztenyetündérek**ről meséltem, akik óvják a kis gesztenyét, és hát ott laknak a fa odvában. A mese után jäték, arra leszek figyelmes, hogy Barni megáll egy odvas fa **előtt, és azt mondja: „Figyelitek már, a mesék tényleg igazak, hiszen itt vannak a faodvak, ahol a tündérek laknak!”** Odasereglettek a gyerekek, és áhítattal néztek egy odút. Igen, én is láttam a tündéreket!

Testnevelés, nálunk mozgásórának hívják: A szabad mozgás, amelynek át kell hatnia az év munkáját, fejlesztí legjobban a gyereket, mondja a Waldorf pedagógia. Mozgásórán körjátékot játszva egy bizonyos **dalocska végén, aki későn gugolt le, annak a „bírók”** valamilyen feladatot adtak. Én egy ilyen helyzetben azt a **„büntetést”** kaptam, hogy ötször fussam körbe a tornasátrat. **„Ki akar velem jönni?!”** - tettem fel a kérdést. Természetesen mindenki jött. Emlékemben megjelentek az én iskolás éveim tornaórái: **„Fütty, fütty, emeld a lábad, ne lazálj!”**

Aztán télen sokat korcsolyáztunk, rengeteget csúszkáltunk, akrobatikus mutatványokkal riogatva az arra járó **anyukákat. Volt dolga az órangyaloknak!** Tavasszal pedig úszni jártunk a veresi uszodába.

Számtan: Az epocha első óráján a tanár feladata, hogy bevezesse a számok fogalmát. **„Mi az az egy?”** - kezdtem a történetembe, mire a gyerekek felnevettek és kórusban elszámoltak százig! Aznap nagyobbat léptünk.

N a g y o n szerették a százéves néni (vagy bácsi) játkot, ahol körben ülve mindenki hozzáadott **kettőt, hármat, ötöt, és akire a száz esett, ő lett a százéves és ketten megfogták, majd „golya viszi a fiát” fogásban körbe utazhatott minket. Nyílt nap után mondta egy szülő, hogy „sokáig nem tudtam, hogy tornaórán vagyok vagy számtanórán”. Ez jó!**

Anyanyelv: Beszélni, írni, olvasni tanultunk. A reggeli kör-

ben sokáig mindenki mesélhet, mi történt vele, mit álmódott stb. Számtalan történetet mondhatnék a tejfogak mozgásáról, távozásáról, a cicák életéről, **Benő kisöccsének viselt dolgairól.** Itt tanultak a gyerekek összeszedetten, színesen mesélni, és meghallgatni a másikat, mert jön

ám a kritika: **„Mi van már, mi volt?”.** Na itt még korántsem értünk munkánk végére. Azután a meselánc: elindul egy mesetéma és mindenki **hozzáfűzheti a folytatást, s jaj annak, aki ki-mondja: „még ma is élnek ha...”.**

Táncsal tettük iskolássá az amúgy sokak által ismert gyermekverseket. Egy waldorf gyerek az **ábécé minden betűjével tud mondani egy verset!**

Humor: Minden padban, a gyerekek lába alatt, egy kis fa, úgynevezett lábtartó. Ezt egy alkalommal összeszedtem és egymásra pakoltam, majd a **következő pillanatban a könyökömmel le is döntöttem.**

Bence: „Miklós bácsi, ez rossz döntés volt!”

Euritmia: Sok szülőnek maga a szó is újdonság volt. Mit mondana erről egy volt elsős? Szerintem azt, hogy lehetett löügetésben szaladni. És ez mi? Olyan, röviden leírhatatlan, mint az euritmia. Továbbképzés mindkét ügyben Kolin-ger Margó euritmistáná!

met óráiról, vagy a kézimunka-
órák szorgos hangulatáról vagy
Ruszkay Andrea ritmikus an-
gol óráiról, az énekóra és a fes-
tés is kaphatna több helyet
beszámolómban, de most csak
pár rövid történetet ígértem.

Így most becsukom mese-
ládám fedelét és nemsokára
kinyitom a második osztály
könyvének színes fedelét,
melyről már 27 gyermek arca

Meg kellene emlékezni
Mirus Katrin varázslatos né-

mosolyog rám...

Házi egér

*Ha van kenyér,
megeszi az egér,
ki a házban él.
Ezért is a neve,
házi egér.
Egyszer bemászott a lisztbe,
és csupa fehér lett tőle.
Így lett az egér fehér,
mától is csak fehér egér.*

Márton Előd

Mincsik István:

Gondolatok a kilencedik évfolyamról

A kilencedik osztály minden érintett fél számára egy különleges folyamat kezdete, szülőknek, a diáknak és persze a tanároknak. Van benne valami, ami a kezdeteket sokszor jellemző bizonytalanság érzését adja.

Eddig az időpontig - 8. osztály - a szülők nagy többsége számára átlátható, érthető és elfogadható volt a Waldorf iskola. Ugyan ez egy speciális tanrenddel, pedagógiai szemlélettel élő, de mégis csak általános iskola. Lezárul valami a nyolcadik év végén és valami új, valami egészen más kezdődik. S felmerül a szülőkben újra (mint az első osztályt megelőzően, s most talán még erősebben) az alapvető kérdés: Mit várok el az iskolától, mit adjon a gyerekeknek, ahhoz, hogy egészséges, boldog ember legyen, megtalálja és megállja a helyét a világban?

A saját életünkben a tanulmányok folytatását legtöbbször számunkra a 8+4-es rendszer jelentette. Saját vagy rokon ötletekből kiindulva szakmát választottunk egy szakmunkásképzőben esetleg szak-

középben vagy kitöltük a választás időpontját, a „mi is legyek?” kérdésre egy gimnáziumba.

Igaz az, hogy a Waldorf iskolák nem titkolják el, ez nem egy 8+4-es rendszer, hanem egy egymásra épülő, egységes 12 évig tartó folyamat, de a beidegződéseken nehéz túllépni, hiszen a gyerek 5-6 év múlva felnőtt lesz, és valamit kezdenie kell a világban önmagával. S bizony ekkor nagyon erősen felmerül a kérdés a szülőben: vajon melyik út az, mely leginkább szolgálja a gyermeke jövőjét. Vajon miféle iskola ez a Waldorf „középiszkola”?

Ahhoz hogy a kilencedik osztályról írjak, a tantárgyakról, az életkor egyes jellemzőiről, az iskola feladatáról, először egy olyan kérdést kell elővennünk, amire a válasz kissé még bizonytalan, bár úgy vélem egyre határozottabb formát ölt.

A válaszhoz véleményem szerint vissza kell nyúlni az első osztályhoz, a felvételik időszakába. A Waldorf pedagógia nagy hangsúlyt helyez ar-

ra, hogy nem egy képességek szerint legválogatottabb gyerekcsoport jön össze, hanem **egy heterogén, a fejlődésben egymást támogató gyerekközösség.** Persze ez nagyon leegyszerűsített meghatározás, de valahol ez a lényeg. S ezzel a nyolcadik osztály végéig nem is adódik különösebb probléma.

Azonban a kilencedik osztályba való átmenet esetén részben a fenti kérdések miatt, **melyet a szülők** fessegetnek, s részben az iskola önmeghatározásától függően a képességek, tanulmányi eredmények, együttműködési tapasztalatok más megvilágításba helyeződnek, s a további együttes út feltételekhez kötődik. Sokan azt gondolják, **hogy a középiskola (sőt gimnázium!) elnevezésben alapvetően benne van az érettségi** ígérete, melyet esetleg a felvételi időszakában nem tisztáztak eléggé. Ez a képzet bizony már eleve egy elvárást fogalmaz meg az iskola felé. Ez egy gimnázium, melynek a végén a gyermek leérettségizik s majd egy, az ezt elváró szakmát szerzi, vagy – s valljuk be, ez le-

beg szülőként leginkább a szemünk előtt – továbbtanul.

Így - fogalmazódik meg sokakban - hát az **ÉRETTSÉGI előkészítése, megszerzése az iskola alapvető feladata, tehát** – ugyan továbbra is tudomásul véve egyfajta másságot a pedagógia folytatásában – az **alapvető cél és szándék túl nagy** eltérést nem tesz, nem tehet **lehetővé az iskola számára az**

állami gimnáziumhoz képest. Így hát egyfajta akadémikusabb képzés folyik majd, mint eddig, s a tudományok a jól ismert módon kerülnek a fejekbe.

Amennyiben ezen feltételezett elvárások, képzetek

igazak, véleményem szerint nagyobb tévedés nem is érhető a Waldorf iskola szerepét, feladatát. Mikor megkértek arra, hogy írjam meg ezt a cikket a kilencedik osztályról, úgy **éreztem e nélkül a kis bevezető nélkül nem lennének érthetőek és megalapozottak a következő** gondolatok. Ugyanis azt szeretném a **vázlatszerűen megmutatni, hogy milyen kérdések, feladatok merülnek fel a 14-19 életévig tartó tanítás kezdete során, és milyen mó-**

don tudunk (próbálunk) ezek egy részére jó és helyes válaszokat adni a *Waldorf iskolában*. Azonban azt is tudjuk, hogy bizony vannak még **egyéb, alapvető, de eddig meg nem válaszolt kérdések előttünk, szülők, tanárok, 11-12.-es diákok előtt.**

Azt mindenki tudja a közösségünkben, hogy a tananyag és a tanítási metódus meghatározónak tekinti az életkori sajátosságokat, és ennek megfelelően alakul. Ezen életkornak a sajátosságai a nemi éréssel kezdődnek **külsőleg**, mint testi átalakulás. Az ehhez kapcsolódó lelki, szellemi változások során alakul át a **gyermek felnőtté kb. a 21. életévére**. Részletesen nem kívánok most írni az erre az életkorra jellemző sajátosságokról, hiszen ezen újság hasábjain találkozhattok ezekkel, csak néhányat emelnék ki.

A **serdülőkorban egyre inkább előtérbe kerül a tanítás során a kauzalitás, az oksági kapcsolatok megmutatása, kiemelése, keresése, önálló meglátása**. A kilencedik osztálytól kezdve ez a megközelítési mód

a hangsúlyos a különféle tantervtárgyak *tanítása esetén*.

Rudolf Steiner: *„Ha ezt nem vesszük figyelembe, akkor mindenféle helytelenkedés jelentkezhethet a gyereknél. Bizony valóban tisztában kell lennünk azzal, hogy az emberi lélek minden életkorban igényel valamely meghatározott dolgot, s ha valami mást adunk helyette, akkor önmaga számára kedvezőtlen módon reagál. ...Ha a kilencedik osztályba átlépve egyszerűen csak úgy folytatódik a tanítás, hogy ugyanolyan jellegű, mint nyolcadikban volt, akkor a gyermeki lélek kedvezőtlenül reagál.”*

Steiner kiemeli, hogy a **serdülőkortól kezdve, az átalakuló, felszabaduló új erőket a nekik megfelelő módon kell lekötni, mégpedig „... ha a gyermek a nemi érés életkorába lép, szükséges, hogy egy bizonyos értelemben rendkívül mértékű érdeklődést ébresszünk fel benne a külvilág iránt...a külvilágot törvényszerűségeivel együtt kell látnia, folyamataiban, az okokkal és hatásokkal, szándékaival és céljaival.”** Amennyiben ezt nem így, a

megfelelő módon tesszük „... tárgyaljuk. ... a példákon ke-
akkor azzá alakulnak át az **erők, amivé a mai fiatalság** problémák is, melyeket a fiata-
esetében legtöbbször alakul-
nak át ösztönjellegűvé: **egyfelől hatalomvágygá, másfelől eroti-
kává.**” Ezek az alapvető gondo-
latok, melyek áthat-
ják a tananyagot, és
irányt mutatnak a
módszertan számá-
ra. Lehet, hogy lát-
szólag egyszerűnek
tűnik ez a feladat,
hiszen fiataljaink
egy olyan világban
élnék, melyben az
információáramlás,
az ismerethez való
jutás már nem prob-
léma, de ez csak a
látszat. A feladat azonban jelen
korunkban súrolja a megvaló-
síthatatlanság határát, és csak
igen nagy tudatossággal, igazi
ébredéssel tudhatunk vele
megbirkózni.

A kilencedikes tananyag-
ban ez az egyes tantárgyakban
– természetesen csak érintőle-
gesen megmutatva – a követ-
kezőképpen próbál megvaló-
sulni. Az alábbiakban idézetek
következnek néhány tantárgy-
ra vonatkoztatva a kerettanter-
vünkből:

Történelem: *Újra a XV-
XX. század közötti időszakot*

... a példákon ke-
resztül világossá válnak azok a
esetében legtöbbször alakul-
nyak; két irányba tartva alakul-
tályban: az, hogy az ideáltól a
nak át ösztönjellegűvé: **egyfelől megvalósulásig vezető úton**
hatalomvágygá, másfelől eroti-
szükség van a valóság érzéke-
lésére; hogy a morális merev-
ség és fanatikus
idealizmus követ-
kezménye erőszak
és történelmi ku-
darc is lehet.
....célja: felébresz-
sze a fiatalok vi-
lág iránti érdeklő-
dését. Ismerjék
meg azokat a tör-
ténelmi erőket,
melyek a világ je-
lenlegi helyzetét
meghatározzák.

Fizika: A tanulók a XVIII-
XIX. század racionálisan kidol-
gozott technikájával foglalkoz-
nak. ...az egyik legizgalma-
sabb feladat annak a kapcso-
latnak a feltárása, ami az
egy-egy gépek feltalálása, és a
hasznukból fakadó tudati vál-
tozások között figyelhető meg.

Biológia:...**lényegesen**
mélyebben - mint a 8.-ban –
hatolunk a csontrendszer fel-
építésének és funkciójának ta-
nulmányozásába. ...a gravitá-
ció leküzdésével van öntudatlan-
ul is elfoglalva egy 15 éves: a
felegyenesedés egész témaköre

központi helyet foglal el ebben a korban; ugyanakkor az **érzékszervek teszik lehetővé, hogy saját, sokszor túl szűknek érzett testükből kinyújtózzanak.**

Zene: Nagy zenészek életrajzán keresztül érdeklődés ébredhet a diákokban ezek halhatatlan művei iránt.

Minden, aminek köze van a változásokhoz, befogadásra talál, és a művészet támogatásával segíteni tudja a fiatalokat abban, hogy világosabban lássanak saját „**átépítési folyamataikban**”.

Természetesen érdemes lenne minden egyes tárgyból néhány gondolatot megmutatni, de helyszűke miatt most erre nincs mód. Azonban a helyi tanterv mindenkinek a rendelkezésére áll...

Érdemes böngészgetni, hiszen minden tárggyal kapcsolatban elég részletes leírás olvasható, hogy az adott évfolyamban, mit miért tanítunk. Az mindenképp világos lesz olvasásakor, hogy az összes tárgy **megfelelő minőségben és mennyiségben** (ez az óraszámokat jelenti) alkalmazva, igen fontos szerepet tölt be a nevelés folyamatában. A helyi tanterv kidolgozásakor – melynek alapja a kerettanterv - a törvényes óraszámok betartása mellett, **alapvető volt számunkra az, hogy lehetőségeinkhez mérve** – melyeket tovább kell fejlesztenünk – minden tárgynak megadjuk azt a keretet, melyben leginkább betölti a célját.

Egy külön cikket is megérne annak a bemutatása szakavatott, gyakorló tanártól, hogy mai világunkban milyen életbevágóan fontos szerepe **lett a művészeteknek, kézművességnek és a különféle gyakorlatoknak.** Ezen tárgyaknak a képességek (akarati, tanulási, önismereti, szociális stb.) alakításában van felbecsülhetetlen szerepe. Igaz, van olyan fiataljaink, akik életvezetésük alakításakor megtalálják, saját akaratukból merítkezve, azokat az iskolán kívüli lehetőségeket, ahol az ilyen jellegű igényeiknek megfelelően továbbfejleszthetik magukat, de valljuk be, hogy nem túl sok az ilyen diák, vagy

lett a művészeteknek, kézművességnek és a különféle gyakorlatoknak. Ezen tárgyaknak a képességek (akarati, tanulási, önismereti, szociális stb.) alakításában van felbecsülhetetlen szerepe. Igaz, van olyan fiataljaink, akik életvezetésük alakításakor megtalálják, saját akaratukból merítkezve, azokat az iskolán kívüli lehetőségeket, ahol az ilyen jellegű igényeiknek megfelelően továbbfejleszthetik magukat, de valljuk be, hogy nem túl sok az ilyen diák, vagy

lett a művészeteknek, kézművességnek és a különféle gyakorlatoknak. Ezen tárgyaknak a képességek (akarati, tanulási, önismereti, szociális stb.) alakításában van felbecsülhetetlen szerepe. Igaz, van olyan fiataljaink, akik életvezetésük alakításakor megtalálják, saját akaratukból merítkezve, azokat az iskolán kívüli lehetőségeket, ahol az ilyen jellegű igényeiknek megfelelően továbbfejleszthetik magukat, de valljuk be, hogy nem túl sok az ilyen diák, vagy

a lehetőségeik korlátozottak, s az ő számára is meg kell adnunk azokat az eszközöket, melyek segítenek a fejlődésükben.

A fentiek ismeretében, méginkább felmerül a kérdés **egy szülőben: Mi a helyzet** ebben az iskolában azokkal az igényekkel, melyeket a mai világ támaszt a fiatal emberrel szemben? Milyen választ ad végül is az érettségivel kapcsolatban, s miről szól valójában a 13. évfolyam, és talán a leginkább hangsúlyos, de nehezen megfogalmazható kérdés, hogy mi lesz a heterogenitásból fakadó **különböző képességű, tudású tanulókkal?**

Milyen lehetőséget ad az egyéni képességeknek a fejlesztéséhez, hogyan kezeli, miként áll azokhoz **a diákokhoz, akikről a tanulás**-tanítás folyamatában kiderül, hogy számukra az állami érettségi letétele szinte lehetetlen? Legalábbis a képességei és addigi teljesítménye alapján. Milyen pedagógiai eszközei vannak arra, hogy egy fiatal bevonjon a tanulási folyamatba,

és együttműködésre késztesen? S vajon mit tesz, ha ez az **együttműködés valamilyen okból** nem létezik, és a tanítási folyamat ezért szinte lehetlenné válik, nem csak az érintett, de a többiek számára is? Mit tud tenni az iskola egy tematikával, idegen nyelvel **küszködő, tanulási képességzavartól szenvedő fiatallal, aki** úgymond mégis „gimnáziumba” jár? A **kilencedik osztály**

kezdetén bizony felmerülnek ezek a kérdések s nem **csak a szülőknél**, de a tanároknál is. Sok esetben a Waldorf – iskolákban a kilencedik osztály megkezdését megelőzi egy úgynevezett **küszöb-beszélgetés**, mely – véleményem szerint –

kezdetleges módon, de megpróbál ekkor választ adni ezekre a kérdésekre, ha azok kimondódnak. Legtöbbször azonban nem merülnek fel ezek a kérdések.

Az osztályomban – **néhány esettől eltekintve** – nem volt szervezett beszélgetés. Helyette azt a *megoldást* választottuk, hogy maga a kilencedik év az, amely egyfajta választ ad

(adhat) a kérdések egy részére. Ez részben sikeres volt, részben azonban további kérdéseket vetett fel vagy erősített fel a meglévők közül. Az is kiderült ennek kapcsán, hogy nincs mindenre igazán jó válaszuk és ennek kidolgozásán kell még dolgoznunk. Ilyen az is, hogy mit tegyünk akkor, ha egy tanuló nem tudja teljesíteni – képessége vagy tanuláshoz való viszonya miatt – azt a szintet egyes tantárgyakból, mely alapja a következő évnek, ami nélkül majdhogynem lehetetlen a folytatást építeni, vagy eleve ilyen hiányokkal kezdte meg a 9. osztályt.

Véleményem szerint ebben az évfolyamban ki kell derülnie annak, hogy a fiatal számára megfelelő-e ez az intézmény a továbbiakban vagy sem *a fejlődése érdekében*, s ennek folytán a családdal együtt a fiatal érdekét leginkább szolgáló döntést kell meghozni. Így aztán vannak olyan helyzetek – ebben a tanévben kettő volt –, amikor a

tanuló az év végén úgy dönt, hogy másik középiskolában folytatja tanulmányait. (Egyikőjük sem a tanulmányi nehézsége miatt váltott iskolát!)

Ennek a cikknek szándékom szerint az volt a célja, hogy rávilágítson az első középiskolai év lehetséges kérdéseire, problémáira, feladataira s ösztönözzön a válaszokra. Természetesen nagyszerű, izgalmas volt ez az év, tele váratlan, néha kissé nehéz helyzetekkel, melyekből azért mindig épülve sikerült kijönnünk. Sokan ráébredtek a fiatalok közül arra, hogy egyéni felelősségük milyen súllyal bír mind az ő, mind a közösségünk élete szempontjából. Személy szerint én magam is rengeteget tanultam a diákjaimtól, és hálas vagyok nekik minden - és tényleg minden! - együtt megélt eseményért, hiszen azok által én is fejlődési lehetőséget kaptam tőlük. Bízva abban, hogy sikerült ezzel élnem, várom a tizedik osztály kezdetét.

Farkas Áron: *A tehén*

*Barna fehér foltos a kabátom,
A fűvet kétszer is megrágom,
A földet én trágyázom,
Indiában én vagyok a szent állat,*

*De ott mégis felkopik az állam.
Ha friss fűvet legelhetek,
Adok neked meleg tejet.*

Türkössy Szilárd:

„A fa és annak gyümölcsei” - 3. rész

„Vagy jó a fa, és a gyümölcsei gyerekekben: „a világ igaz”. A is jók; vagy rossz a fa, és a fentiek értelmében tehát ezt az gyümölcsei is rosszak. A fát időszeit mind olyasmi jellem-
ugyanis a gyümölcseről lehet zni, ami az asztrálttestet is: mi-
megismerni.” (Máté 12:33) vel az asztrálttestnek a hor-
monrendszer a reprezentánsa

Elérkeztünk gondolatban az emberi fejlődés 3. évheteséhez, a 14. és 21. életév közti időszakhoz. Az előző két cikkben szó volt az első hét évről, mint a fizikai test teljes kifejlődésének és a földi viszonyokra való éretté válásáról, ill. a második hét évről, melynek fő motívuma az étertest anyai buroktól való elszakadása és teljes kifejlődése. Találkoztunk e kétszer hét év tudatalatti mottóival is („a világ jó, morális”, ill. „a világ szép”), valamint néhány olyan alapelvel, melyek mindezek konzekvenciáit jelentik.

A 14. életév környékén az asztrálttest „születik meg”, szakad el az anyai buroktól. Az asztrálttest a vágyak, szenvedélyek, örömök, fájdalmak, stb. hordozója, de ehhez kötjük az ember három lelki funkcióját is: a gondolkodást, az érzést és az akaratot. Ennek az időszaknak a tudatalatti mottója a

gyerekekben: „a világ igaz”. A fentiek értelmében tehát ezt az időszeit mind olyasmi jellem- zni, ami az asztrálttestet is: mi- vel az asztrálttestnek a hor- monrendszer a reprezentánsa a fizikai testben, elindulnak a hormonális változások, ennek következtében maga a fizikai test is megváltozik és felveszi az adott nemi jelleget. Egyúttal pedig megkezdődik az, amit csak úgy szoktunk hívni: „kamaszkodás”. Érzelmi, lelki „tobzódás” veszi kezdetét, és a gyerek elkezd gondolatain át figyelni a világot, a környezetét. Ebből pedig gyakran olyan gondolati próbák születnek, melyek erős kritikában nyilvánulnak meg. A pedagógiában most lehet tehát elkezdni a gondolkodásra és az ítéletalkotásra alapozni. „A nemi érett- séggel érkezett az az idő, amikor az ember már arra is érett, hogy önálló vélemény formáljon azokról a dolgokról, melyeket korábban megtanult. Semmi sem lehet ártalmasabb egy ember számára, mint az, ha túl korán készítetjük saját ítéltetésre. Csak akkor ítélt az ember, ha magában először

anyagot gyűjtött az ítélkezéshez, az összehasonlításhoz.”¹ Ezért van tehát az, hogy az ún. „tudományos” okfejtést a 14. életév utánra, a felső tagozat idejére tartogatjuk. Ebből már az is látszik, miért olyan a középtagozat jellege, amilyenek tulajdonképp látjuk. „**Előtte (14. év előtt) az értelemnek csupán közvetítenie kell. Csak arra kellene szolgálnia, hogy fölfogja azt, amit az ember lát és érez, fölvegye magába úgy, amint van, anélkül, hogy az éretlen ítélkezés eluralkodna a dolog fölött.**”¹ Nem kell

tehát megmagyarázunk a dolgokat a középtagozaton (egy-két kivételtől eltekintve, hiszen a szóban forgó dolog fokozatosan alakul ki), az oksági viszonyokat csak most kell feltárni, ezért gyakorlatilag sok olyan dolog újra előkerül a felső tagozatban, amit a gyerekek a középtagozaton már megtanultak, csak most egészen más szempontból! Igen fontos kérdés itt a „miért?”, az okok és következmények gondolkodáson keresztüli megragadása. Ha sikerül a gondolatokat így a világra irányítani, érdekes összefüggé-

seket megvilágítani, nagy kérdéseket megfogalmazni, titkokra felhívni a figyelmet, az nagyon megragadja a tizenévesek figyelmét. Egyúttal pedig „elte-
reli a figyelmet” arról a belső, állandó, szubtilis fájdalomérzetről, amin ekkor a hormonális-testi változások miatt átmennek. Mert ekkor tulajdon-

képpen egy belső fájdalom van jelen az ifjakban, s ha ezzel foglalkoznak, akkor hatalomvágy és erotika ébred bennük. Ez az évhetes az ego építésének ideje is, tehát ha az emberiség nagy alakjaira tekinthet ismét fel (most már más szempontból: ki, mit, miért és milyen körülmények között csinált?, helyes volt-e vagy sem? stb.), ill. azt tapasztalja, hogy órá is kíváncsi a környezete, a véleményére, a gondolataira, arra, hogy mi történik VELEM?, akkor olyan egot épít, mely az egészséges keretek között marad. Egyúttal tudatos, a világra nyitott ember lesz belőle, akinek van véleménye bármiről. Tapasztaltam, mennyire érdeklődnek a fiatalok az emberi kapcsolatok jellege, a különféle élethelyzetek iránt, hogy vajon

mi a helyes, az igaz, és mi nem, akkor, ha ezekkel foglalkozunk, ha a véleményüket kifejezetten kérjük. Ilyenkor fegyelmezésre sem volt szükség, mert egy-egy osztály gyakorlatilag „egy emberként” volt jelen. *„Amennyire helyes módon sajátítja el ekkor a gyermek a történelem, a világ nagy ideáiból a lelkesedést, az odaadást valami iránt, annál inkább egészséges egot fejleszt ki. ... Nagyon fontos, hogy a véleményére a környezete nyitottá legyen, mert ha erre nincs lehetősége, felnőtt korára vélemény nélkülivé, érdektelenné, megfelelni akaróvá válik.”*² Látjuk már, miért kiváló ebben az időszakban tanulni forradalmakról, vulkánosságról és a Föld nagy folyamatairól, az emberi test anatómiájáról és belső miértjeiről, miért kiváló olyan emberek életrajzát olvasni, akik sokat tettek eszméik megvalósításáért az emberi élet jobbításának útján, és miért olyan hasznos pl. Parsifal történetének nagy kérdéseit megtárgyalni.

Mi történhet ellenkező esetben? *„Ha a gyerekekben nem*

*alakul itt ki a lelkesedés, akkor ez a 21-28 éves kor között is hiányozni fog, fásultság, nihilizmus, tehetetlenség lesz úrrá a lelken. De, ha megfelelő nyitottságban ismerheti meg a világot, ha megmutatjuk neki – befolyásolás nélkül, saját, szubjektív hatásaink nélkül – a körülötte lévő ilyen-olyan világot, és felkeltve az érdeklődését rábizuk, hogy ezt ő 'ízlelgetve' érzéssel megközelítse, közelebb engedjük őt a helyes ítélet kialakulásához. Ha meghallgatjuk ennek az elasztikus folyamatnak a részeredményeit, amelylyel 'kitüntet' bennünket azzal, hogy elmondja, magunk is egy új világot leszünk képesek fedezni a saját megcsontosított látásmódunk helyett.”*²

Végül hadd említsek egy-két gondolatot a saját tapasztalataim köréből. Három évet állami iskolában volt alkalmam figyelni a hasonló korú gyerekekben zajló folyamatokat, gondolataikat, érzéseiket, életvezetésüket. Az első kiemelkedő motívum, ami a Waldorf iskolában szembe jött velem, hogy nincs meg a „megszokott” trágárság, esetleg

barbárság. Sőt, ezek a gyerekek olyan humorral bírnak, **mely még a felnőttet is őszinte** nevetésre készíti. A lelki **ellenállás a felnőttekkel, tanárokkal szemben** vagy hiányzik, **vagy sokkalta kisebb mértékű.** A szemem láttára zajlott le néhány olyan eset, amikor – átkerülvén iskolánkba – úgy olvadt fel egy-egy gyermekben a jég, ahogy a napsütés lágyítja meg a tél fagyos hidegét. Ha esetleg rongálásra, fegyelmezetlenségre kerül sor közöttük, az többnyire a játék közbeni figyelmeletlenségből, az őszinte elengedettségéből fakad és nem a belső

düh, vagy elkeseredettség eredménye. Így aztán nem is **keresik a „bandák” társaságát**, ahol olyanokra lelnek, akik hasonló sorson mennek keresztül, és **legalább ők megértik őket, vagy kíváncsiak** élethelyzetükre. Gondolatainkban, kreativitásukban sokkalta gazdagabbak, **gyakran érdeklődnek** maguk választotta témák iránt, kérdeznek, és nem probléma egy-egy dalt elénekelni velük, **vagy nem „ciki”** ha valaki előttük ad elő valamit egy hangszeren. **Még a felső tago-**

zat éveit során is sokkal **gyermekibbek, őszintébbek, nyitottabbak.** A felületes megfigyelés az azonos korosztályok hagyományos, ill. Waldorf iskolába járó tanulói között a tudásbéli különbséget véli felfedezni, az információk hiányát. Azonban **épp az intellektus korai erőltetése,** az absztrakció révén látom a hagyományos iskolák gyermekeit **már igen korán „idősebbnek” és merevebbnek,** akik **felnőttekre jellemző** gondolkozást mutatnak, mely számukra **idegen és közben ők** sem tudnak róla. Ezt a tudásbéli, érettségi különbséget a Waldorf diákok érde-

kes módon a 11.-12. osztályban **hamar „behozzák”.** Tapasztalataim szerint ebben a **két évben felgyorsul a fejlődés,** de a végén mégis hajlékonyabb és nyitott felfogású, bátor emberek jönnek szembe, akiknek kritikája gyakran a lényegre tapint (talán mi sem vagyunk annyira **őszinték magunkhoz, mint ahogyan ők megfognak** egy-egy dolgot), akiknek megoldásai sokszor gyorsak és nagyon frappánsak, és akik – ld. **érettségiről szóló cikket** – az érettségi követelményeinek is

képesek megfelelni.

Nem állítom, hogy a Waldorf iskolás gyerekek mindegyikére igazak a fentiek, vagy teljes mértékben. Nem állítom, hogy tökéletesek (néha a szabadosság hibájába esve túl sokat is megengednek maguknak). Ugyanígy nem állítom, hogy a cikkekben említett alapelvek maximálisan megvalósulnak akár a Waldorf iskolákban általában, akár konk-

rétan nálunk. De tapasztalom, **hogy a jövő zálogaként a törekvés, az elkötelezettség többé-kevésbé mindenkiben jelen van, és, hogy úton vagyunk. Elsősorban azonban a fának gyümölcsét kell vizsgálni:** az elárul mindent.

Felhasznált irodalom:

1. Rudolf Steiner: Gyermeknevelés szellemtudományi szempontból
2. Kovács Gabriella: ÉN

Türkössy Szilárd: Érettségi 2005.-2006.

Az elmúlt tanévben már a **harmadik végzős évfolyam** tanulói tették le záróvizsgálataikat iskolánkban, és **állami szempontból is „éretté váltak”, hogy szárnyat bontsanak és ki-ki megtalálja életének további útszakaszát. Összesen 10 fő jelentkezett vizsgára, ill. plusz 1 fő, aki iskolánk kötelékeit már korábban elhagyta, de történelem tárgyból ismétlő vizsgára nálunk jelentkezett. Emelt szinten 1 fő magyar nyelv és irodalomból, 2 fő matematikából, 4 fő pedig történelemből próbálta meg tudását, képességeit. Nézzük hát az eredményeket!**

Osztályzatok összességében vegyesen születtek, de el-

mondható, hogy elégséges (2) mindössze matematikából és **angol nyelvből. Vagyis az összes többi tárgy terén a legalacsonyabb osztályzat a közepes (3) volt.** Az érettségi összátlaga 3,79 vagyis jó. A különböző tantárgyak átlagai pedig a következőképp alakultak: magyar nyelv és irodalom 4,00; matematika 2,33; történelem 4,18; angol nyelv 3,00; német nyelv (melyből két fő jelentkezett és mindketten jeles osztályzatot kaptak) 5,00; informatika 3,00; földrajz 4,5; rajz és vizuális kultúra 3,00 (egy fő jelentkezett). Külön említendő ebben a sorban a választott tantárgyak között az euritmia, mely immáron hivatalosan el-

ismert érettségi tantárgy (!): 2 jó, ill. emelt szinten 1 db jeles
fő jelentkezett, s mivel mind- (!), 1db jó, 2 db közepes
ketten jelesre vizsgáztak, ezért - angol nyelv: 1 db jeles, 1 db
a tantárgyi átlag is 5,00. Az jó, 2 db közepes, 3 db elégsé-
emelt szintű eredmények: ma- ges
gyar nyelv és irodalom 5,00; - német nyelv: 2 db jeles
történelem 3,75. Itt kell meg- - földrajz: 2 db jeles, 2 db jó
említeni, hogy az emelt szintű - informatika: 1 db jeles, 1 db
matematikára jelentkezett 2 jó, 3 db közepes

főből egyi-
küknek saj-
nos nem si-
került a vizs-
gája (neki
később kell
ezt a vizsgát
pótolnia), e-
zért a tantár-
gyi átlag, ezt
is tekintetbe
véve, 1,5.

- rajz és vizu-
ális kultúra:
1 db közepes
- euritmia: 2
db jeles.
Maga a vizs-
ga problé-
máktól men-
tesen ment
végbe, pótté-
lt nem kel-
lett húzatni,

Az egyes tantárgyi átlag-
okba beleszámítva szerepel-
nek az emelt szintű eredmé-
nyek is, történelem tárgyból
pedig az ismétlő vizsgán részt
vett diák eredménye, akinek
egyébként ez a felelete jelesre
(5) sikerült.

Osztályzatok összesítése
tantárgyak szerint:

- magyar nyelv és irodalom: 2
db jeles, 4 db jó, 3 db közepes,
ill. emelt szinten 1 db jeles (!)
- matematika: 4 db közepes,
3db elégséges, ill. emelt szin-
ten 1 db elégséges és 1 db
elégtelen
- történelem: 3 db jeles, 4 db

bár az adminisztrációban vol-
tak nem „megszokott” lépések,
melyek némi bonyodalmat
okoztak. Így is sikerült azon-
ban egy vizsganap keretében
elvégezni mindent. Az érettségi
elnök nem tett megjegyzést a
tanulókkal, vagy vizsgáikkal
kapcsolatban, ám az ered-
ményhirdetés során kiemelte
azokat a diákokat, akiket a
vizsgabizottság egésze dícsé-
retben részesített (akár több
tárgyból is): Borosnyay Áron,
Brech Péter, Gégény Jonatán,
Kovács Johanna, Nagy Zsolt,
Ragály Nikolett, Vidákovich
Emese. Külön köszönjük a

szülői segítséget, mely által nem csak az előkészítés, takarítás volt könnyebb és egyszerűbb, de nekik köszönhetjük a sok finomságot és frissítőt is, melyet diákok, tanárok nagy örömmel fogadtak a hosszú vizsganap folyamán.

A továbbtanulásról... A 10 érettségire jelentkező tanuló közül 7 főt vettek fel különböző intézményekbe, közülük 2 fő középiskolába (egyikük az autószerelői, másikuk a csecsemőgondozói hivatást választotta) 5 fő pedig felsőoktatási intézménybe nyert felvételt; felsorolásszerűen: Gábor Dénes Műszaki Főiskola – mérnök informatikus szak, ELTE – politológia, Jászberényi Főiskola

–könyvtár-informatika, Eszterházy Károly Főiskola – szabad bölcsészet, Külkereskedelmi Főiskola.

Összességében talán kijelenthető, hogy – három évfolyam sikeres érettségi vizsgája után – a Waldorf rendszerben tanulók (ide értve a Gödöllői Waldorf Iskolát is) az állami követelmények szempontjából sem szenvednek kárt, hanem láthatóan képesek a megmérettetésen a „nagyvilág” mércéje szerint is túljutni. Sőt, talán még sokkal többet is kapnak, amit a pusztai osztályzatok nem mutatnak... Ehelyt is gratulálunk diákjainknak és sok erőt, kitartást kívánunk nekik további útjukhoz is!

Kosztolányi Dezső:

Késő őszi a ludasi pusztán

A pitvaron a tengeri
nevet a nap piros tüzére,
de sárga árnyát elveri
a paprikák piros füzére.
Száll-száll a lelkem kergetőzve
a mustszagú, világos őszibe,
mint szélbe csörgő papiros,
fölötte a halál és élet
a sárga és piros.

Kürti Katinka: Felhangolva

Augusztus 5-11. között iskolánkban megéle-
kült az élet. Aki etájt az iskola felé vette útját, elmélyült munkának vagy jó hangulatú beszélgetéseknek, zenéléseknek, jókedvű falatozásoknak lehetett fül- és szemtanúja (résztvevője). **A hét eseményei** egy téma és egy svájci hölgy személye köré csoportosultak.

A „waldorfos” hangszeres tanárok továbbképzését Felicia Birkenmeier – a Basel-i Szabad Waldorf Iskola hegedűtanárnője – vezette. Győr, Nyíregyháza, Szeged, Kispeszt, Rákosmente, Pilisszentlászló, Nemesvámos, Gödöllő waldorf iskoláinak tanárai jelentek meg - az általuk nagyon barátságosnak és kellemesnek mondott - iskolánkban. (Milyen más egy teljes héten keresztül, éjjel-nappal folyamatosan jelen lenni az épületben! Még soha nem voltam ennyire otthon benne, mint most...)

E továbbképzés igényét tavasszal mondtuk ki a miskolci IAO-n. Akkor az ország mintegy húsz waldorf énektanára arról beszélgetett, vitatkozott, hogy hogyan lehet elin-

dulni „waldorfos” úton zeneiskola-alapítás ügyben. Úgy tűnt, minden waldorf-iskola érintett ebben, mindenhol van igény alternatív lehetőségekre a zenetanulásban. Így elindult a kurzus szervezése, s nagy örömünkre a meghívást egy olyan ember fogadta el, aki maga is közreműködött egy ilyen iskola létrehozásában és működésében. (25 év tapasztalatai!)

A képzés célja a hangszeres-képzési pedagógiára vonatkozó problémákban való elmélyülés volt. Antropozófia, módszertan, gyakorlatok, mesék és varázslatok között éltünk.

Reggelenként euritmiafoglalkozással kezdtünk. Horváth Györgyi ébresztő feladatai nemcsak felélénkítettek bennünket, de egész napra jókedvet, koncentrátságot biztosítottak. Minden nap más-más téma köré fonódtak beszélgetéseink, a délelőtti előadások után felmerült kérdésekre és válaszokra még ebéd előtt kerítettünk sort. (E témák az iskola honlapján megtekinthetők.) A „csendes” pihenő után gyakorlati órák következtek, gyak-

ran a délelőtti anyaghoz kapcsolódóan, néha viszont önálló témákat dolgozva fel (pl. médiák és zene). Nagyon nagy segítségünkre volt a délelőtti órákban Kuntz Orsi lelkes tolmácsolása, ezúton is köszönjük neki!

A kurzus második, számmunkra különösen érdekes témája: hogyan alakul, alakulhat, hogyan szervező-

folytatódó véleménycserék miatt. Valahogy egyre több mondani valónk a kadt egymás számára...

dik egy waldorf szemléletű zeneiskola. Fantasztikus érzés volt átélni azt a megerősítést, amit Felicia tudásából, ötleteiből kaptunk: jó úton járunk! Törekvéseink helyénvalóak, szükség van rájuk! (Viszont rengeteg tennivaló vár még ránk.) **Nehéz ez az úttörő feladat, hiszen mindössze 7 waldorf-zeneiskola működik egész Európában!**

Felicia őszintesége, nyitottsága lehetővé tette, hogy mindannyian (még az abszolút kezdők is) oldott hangulatban fogadjuk magunkba az új is-

mereteket. Érdekes volt megfigyelni, ahogy egyre több kérdés merült fel, egyre bátrabban gondolkodtunk, sokszor szinte vitafórum alakult ki. Gyakran nehéz volt elkezdeni az órákat a szünetben tovább

lyamán kisebb kamaracsoporkok, zenekarok dolgoztak csupa zenészekből álló társaságunkban. A felszabadult légkörben folyó munkát egy nyilvános koncerttel, zenés mesével zártuk.

Természetesen sok kérdés áll még nyitva előttünk. Ezért is lesz majd jó a következő tanév továbbképzése, aminek létrejöttét biztosan megoldjuk valahogy... Talán újra nálunk. :)

Farkas-Molnár Judit:

A Zeneház idén harmadik alkalommal nyitja meg kapuit.

Zeneházi Tájékoztató – **Waldorf Iskolai Szülőknek**

A Zenekuckóba és hangszeres képzésre jelentkező **gyerekek száma folyamatosan nőtt, majd a múlt tanév végén ugrásszerűen megemelkedett. A Zeneház kinőtte azt a keretet, amelyet az iskola, illetve a fenntartó egyesület nyújthatott.**

A nyár folyamán létrejött egy új szervezet, amely képes lesz arra, hogy a növekvő és átalakuló igényeket kiszolgálja. Ez a szervezet a Hármas Tagozódás Alapítványon belül jött létre, Farkas - Molnár Judit elnökletével. A kuratórium tagjai: Tóth Krisztina, Türkössy Szilárd és Somogyi Tibor.

A Zeneházat az iskola és a fenntartó egyesület a továbbiakban is támogatja, költségvetési juttatással, és tanterem biztosítással egyaránt. A háttértámogatások lehetővé tették, hogy a képzés óradíjai mérsékeltek maradhassanak annak ellenére, hogy a hangszeres képzés kiszélesedik – több hangszeren, sokkal több **gyerek tanulhat zenét a jövőben** úgy, hogy nem kell kilép-

nie az iskola környezetéből.

Az év végi jelentkezések száma ugyanakkor megmutatta, hogy egy-egy gyermek számára 2,34 zenei órát meg nem haladó képzést garantálhatunk hetente. [45 perces egész, és 30 perces (0,67-os) órák keretében szervezzük a képzést. $(2,34 = 1 + 2 \times 0,67)$] Ezt a korlátozást kisebb részben a tanárok létszáma, nagyobb részben a **szabad termék szűkössége** indokolja. A képzésre a gyerekeknek ugyanúgy be kell majd iratkozniuk, mint az iskolába – a Zeneház megállapodást köt **minden olyan szülővel, aki a gyermekét a képzésre küldi.** A zenetanárok – a gyerekeket ismerve – csoportokba szervezik a **jelentkezőket, és ajánlást adnak a szülők felé, hogy hány egyéni, hány csoportos órát tartanak szükségesnek, és, hogy a csoportos foglalkozások milyen formában történjenek.**

Az egyéni és a csoportos órákból egyaránt álló tanmenet **optimális fejlődési lehetőséget** kínál a gyerekek számára, egyben alacsonyabb térítési

díjak mellett is fenntartható. Az ilyen módon szervezett képzés, valamint az iskolai háttértámogatás lehetővé tette, hogy **a gyerekek után fizetendő** átlagos óradíj értéke nem fogja elérni a 800 Ft-ot. A Zenekuckó nagycsoportos óráinak 500 Ft-os díjától az egyéni órák 1400 Ft-os díjáig összesen nyolcféle sávot, illetve foglalkozási formációt alakítottunk ki.

A már bejelentkezett gyerekek szüleihez elküldjük a képzésre vonatkozó ajánlást, amelyben szerepel, hogy milyen foglalkozásokból hány órát javaslunk, és, hogy az egyes foglalkozások óradíjai milyen összeget tesznek ki. A beiratkozás alkalmával módosítani lehet az igényeket, amennyiben a **szülő személyesen megjelenik**. Az ajánlás elfogadása egy-

szerűen úgy is történhet, hogy a **szülő leadja a beiratkozási lapot** az iskolában, és befizeti a tandíjat.

Személyes találkozást igényel, ha a **szülőnek módja van** a térítési díjon felül (illetve ahelyett) támogatást nyújtani a Zeneház részére, különösen akkor, ha azt valamely intézmény, vagy vállalkozás nevében teszi. (Ezek a **többletvételek elsősorban** azokat a gyereket fogják támogatni, akiknek a képzését anyagi nehézségek hátráltatják.) A személyes találkozásokra a beiratkozás alkalmával lehetőséget biztosítanak a szervezők.

Őszintén reméljük, hogy **szervező munkánk, és a zeneházi képzés a szülők megelégedését és a gyerekek fejlődését** szolgálja majd.

„A zenében az ember felismeri a dolgok legtitkosabb életének visszhangját, az ő saját életéhez kapcsolódó életét. Mivel az érzések a lélek legbelsőbb részei, és mivel kapcsolatban vannak a szellemi világgal, és a zenei hangok által állandóan jelen vannak - ez az, amiért az ember, ha zenét hallgat, örömet él át, harmóniában érzi magát a zene hangjaival, és kapcsolatba kerül az ő szellemének igazi hazájával.”

Rudolf Steiner

Forgács Erzsébet: Ecsettel és színekkel...

Az elmúlt tanév második félévében kezdődött el egy nagyon sikeres műhelymunka az iskolában. Már régóta dédelgetett vágyunk volt néhány érdeklődő szülővel és tanárkollégával, hogy rendszeresen fessünk együtt. A konkrét indíttatás azonban a Szolnoki Tanári Akadémia után született, ahol többen is szeretnék volna megismerni, kipróbálni az Extra Lesson festőgyakorlatait.

A 10 főből álló kis csapat szerdánként találkozott, és a „morális színgyakorlatokkal” ismerkedett. A művészeti munkán túl igyekeztünk megérteni a gyakorlatok hatását szellemtudományos szempontból is. Így aztán ismételten eljutottunk a felismeréshez, hogy minden mindennel összefügg, és a szaktanárok is mind több „szakismerettel” járultak hozzá a „megvilágosodáshoz”. A sort Szigethy Tibor kezdte, aki a plátóni testek matematikai-geometriai bemutatásával segített, majd Kolinger Margó kötötte ehhez a kapcsolódó euritmia-gyakorlatokat. Tavaszal pedig agyagból is megfor-

máltuk a testeket iskolánk régi patrónusával, Sirpa Suhner svájci festésterapeutával. Ezt a munkát később György Imre is folytatta velünk. Ilyenformán egyre több szaktanár kapcsolódott be, és a stabil mag is mindig bepótolta, adandó alkalommal, ha hiányzás miatt valamelyik épp kimaradt az egymásra épülő sorozatból.

Nyolcadik alkalmunkon egy „magányos” gyakorlatot végeztünk, „Magenta és viridiánt”, melynek kapcsán mélyebben belekerültünk a goethei színtanba.

A kilencedik héten kezdtük el újabb sorozatunkat a „másodlagos színgyakorlatokkal”, és eddigre újabb érdeklődőkkel bővült a csapatunk. Türkössy Szilárd például nem csak profi fordításaival járult hozzá, hogy az eredeti forrásból meríthessünk szakirodalmat, hanem Csapó Tamással együtt a földrajzi áramlatok bemutatásával világították meg az ember térbeliségének mivoltát, abban az összefüggésben, hogy a Föld miként képe az emberi lénynek. Hamvas Ági és Jelinek Eszter az

ősi, archaikus mozdulatokból hoztak példát a gyermekjátékok és a tánc világából. Szalai Imre pedig izgalmas kísérleteivel varázsolta láthatóvá az örvények-áramlatok euritmiai formavilágát. Egyre többen ismerték fel tehát a szaktanárok közül is, hogy mit és hogyan építhetnek be saját munkájukba, ha nehézségekkel küzdenek. Csepi Szilvia pl. a csillagászat epocháját egészítette ki a morális színgyakorlatokkal. Hanczár Angéla jövőre feltétlenül szeretné beépíteni a Parsifal tanításába. Jelinek Eszter is bátran nyúlt a tanultakhoz a negyedik osztályban. Zsigmondo-

vits Zita pedig gyógyulásához **kapott erőt. Végül 16 emberre** duzzadt az a létszám, akik valamilyen formában bekapcsolódtak a műhelymunkába.

Május végén, pünkösöd előtt, **ünnepi előadással** zártunk, **mely a „Miatyánk”** szerkezeti felépítésével tette teljessé a 15 hét alatt tanultakat. Ám az igény tovább él erre a közös megismerő és alkotó munkára, ezért *ebben a tanévben is folytatjuk ezt a műhelymunkát, és a szülők közül is szeretettel várjuk az érdeklődőket.* A festményeket elektronikus formában megtekinthetik az iskola honlapján.

*Minden kettős, két pólusú,
mindennek megvan ellentétében a párja,
egyforma és különböző ugyanaz;
az ellentétek a természetben azonosak,
csak mértékükben különböznek;
a végletek találkoznak;
az igazságok csak féligazságok;
s az ellentmondások összhangba hozhatók.*

Kybalion

 Diószegi Éva:

„Egy lélegzetvételnyi lehetőség”

- Első rész -

Két évvel ezelőtt hívta magasabb bonyolultságú életre Vízny Miklós az struktúra és oktatási rendszer. olvasókört, azzal a nem **S a szülők azok, akik fenntartják ezt.** S ha nem értenek hozzá, akkor törvényszerűen tönkremegy. Éppen ezért fontos, **hogy a szülők is értsék, tudják, mi az antropozófia.** Hiszen, ha valaki autót vezet, annak is értenie kell az autóvezetéshez, különben menthetetlenül az árokban végzi.

titkolt szándékkal, hogy az első osztályba készülő gyermekek szülei megismerkedhessenek a waldorf pedagógia szellemi hátterével, az antropozófiával. **Az olvasókör nagyszerű hozadéka pedig a közösségépítés lett.** A gyermekek azóta elvégezték az első osztályt, s az olvasókör szépen alakul, változik azóta is. Igaz, mára már csak egy maroknyi ember maradt a régi csapatból, hogy **hétfő esténként beszélgesse** nek, kérdéseket tegyenek fel, s válaszokat kapjanak.

Az egyik kérdés, mely mindannyiunkat foglalkoztat a MIÉRT? Ezt a kérdést tettem fel általában és egyenként, s **gyűjtöttem össze belőle egy csokorra valót, hogy átnyújtsam most Nektek.**

Kétféle cél vezérel bennünket akkor, amikor hétfő esténként összejövünk egy forró tea mellett. Az egyik a közösségről, a másik pedig saját magunkról szól.

A waldorf iskola sokkal

Gábor: **Az Idő előre** haladtával egyre több kérdés merült fel bennem, és erre keresem a választ. Az olvasókörben, mint egy puzzle játék egyre több és több darabja kerül a helyére. Korábban nagyon pesszimista voltam. Úgy gondoltam rossz úton halad az emberi civilizáció, a nemzetem, **az országom... Nem láttam lehetőséget arra, hogy ez megváltoztatható lenne.** Változás indult meg bennem, amióta **hétfőnként az olvasókörbe járok.** Már nem vagyok olyan **pesszimista, s meggyőződésem, hogy van egy magasabb intelligencia, amelyik tudja, hogy minek miért kell úgy történnie.** Létezik egy bölcs gond-

viselés, mellyel kommunikálhatunk is valamilyen formában. Nem hiszek a véletlenekben, de az úgynevezett véletlen eseményeknek mély értelme van. S amit esetleg sorscsapásnak látunk az adott pillanatban, ez egy hosszabb távú összefüggésben bölcsen megtervezett szükséges eseménnyé **értékelődik át. Ezt az érzést** köszönhetem az olvasókörnek.

Sándor: Hiszem, hogy ha az iskolában antropozófiával foglalkozunk, az kisugárzik az egész iskolára. Ennek óriási **jelentősége van!** Mert ha ez nem történik meg, akkor elsorvadhat, tönkremehet a rendszer, esetleg más irányba fordulhat. De az

antropozófia nem műveltségi vetélkedő! Egy őszinte kérdés mély tartalmakat indíthat el, s legalább olyan nehéz egy kérdést feltenni, mint megválaszolni. Célunk nem a térités, hanem arra invitálunk mindenkit, hogy ismerje meg velünk együtt a világot és önmagát.

Vannak olyan tevékenységek, amelyeket csak önma-

gáért a tevékenységért szeret az ember, mint például a síelést, a sakkozást vagy az olvasást. **Ettől kellemes állapotba** kerül, boldog lesz az ember. Én ezért is szeretek az olvasóköerbe járni. Sokszor 2-3 **eljuttatott szó nagy belső vívódásaim**ra ad választ, vagy intuíciót indít el bennem, amire önmagamtól nem jöttem volna rá. **Hiszen mindenki a „saját maga által készített csapdáiban” él**

(értelmi – érzelmi - akarati), és a másik ember esetlen, szakszerűtlen kérdése, válasza kikötheti a saját monológjából. Mint ahogyan a darázs ezredes is az ablaknak **repül, külső segítségére van** szüksége, hogy

megtalálja a kiutat.

Gábor: Valóban sok tekintetben játék az, amit itt csinálunk. Hiszen olyan lelkiállapotba kerülünk, mint amikor egy izgalmas társasjátékot játszunk együtt a barátainkkal, családtagjainkkal. Varázslatos, az is, hogy az olvasókört azzal kezdjük és zárjuk, hogy **különböző filozófiai irányzatot képviselő könyvekből felolvasunk**

részleteket. Ezek, a „véletlenül” ember” c. könyv után Steiner kiválasztott idézetek rendkívül támogatónak bizonyulnak, esetenként magyarázzák az adott témát, vagy az egész nap **bennem feszülő kérdésre** adnak választ.

Attila: Hallottam arról, hogy Miklós az óvodában elindított egy olvasókört, aminek témája nem szorosan a pedagógiához kötődött, **hanem az antropozófia más területeivel foglalkozott.** A konferenciákon **értelemszerűen az előbbieket** kerülnek előtérbe. „A gyakorló

„Egyelőre meg kell elégednünk azzal, hogy értelmünket a maradandóra irányítjuk, mert éppen ezáltal jutunk el annak megismeréséhez. Várnunk kell, míg a megismerés részesei lehetünk. Amikor eljön az ideje, mindenki részesül belőle, aki türelemmel vár és dolgozik. - Az ilyen gyakorlatok folyamán hamarosan észrevesszük, hogy milyen hatalmas változás történik velünk. Az ember megtanulja, hogy mindennek a fontosságát aszerint ítélje meg, hogy milyen viszonyban áll a maradandóval, az örökkévalóval. Így a világot másként értékeli és becsüli meg, mint azelőtt. Érzései más viszonyba kerülnek egész környezetével. Már nem vonzódik a múlandó dolgokhoz pusztán magukért a dolgokért, mint azelőtt, hanem egyszersmind az örökkévalóság részeinek és képmásainak tekinti azokat. Megtanulja szeretni azt, ami a dolgokban örökkévaló. Közel kerül hozzá, mint ahogy azelőtt a múlandó dolgokkal volt meghitt kapcsolatban. Ezzel nem idegenedik el az élettől, hanem megtanul mindent igazi jelentősége szerint értékelni. Az élet hiú semmiségei sem mennek el mellette nyomtalanul, de a szellemiséget kereső már nem vész el bennük, hanem megismeri korlátozott értéküket, és így helyes megvilágításban látja őket.”

Rudolf Steiner

Visszatekintések a csángó hétre

Fülöp Hajnalka:

Hajóval a „középkorba”

A csángó gyerekek megérkezése után az első nagyobb kirándulásunk a Duna-kanyarba, Visegrádra vezetett. Nem is akárhogyan, hanem a Mahart jóvoltából a gyerekek számára ingyenes sétahajózással. Vácnál szálltunk vízre, közel hatvanan, csángó és befogadó gödöllői gyerekek, szülők, tanárok. Bár üdítő és frissítő volt a dunai szél és vízpermet a kezdődő kánikulában, senki nem szaladgált, fegyelmetlenül, érdeklődéssel nézték a gyönyörű Duna-menti tájat, a folyót, ami oly sokat tudna mesélni nekik közös történelmünkről...

Mint ahogyan rengeteg ismeretet, régi történetet, mesét, legendát és persze igaz kalandokat idéztek meg azok a tárgyak, eszközök, fegyverek, viseletek és egyéb dolgok, amiket a Visegrádi Fellegvárban láthattak, miután fáradtságot nem ismerve felmáztunk oda. (36 fok, forróvérű, harcos szünyogok, bár erdei úton, árnyékban, nem ragozom, mindenki emlékszik az idei forró nyárra, ugye ?)

A Fellegvárban a falak is mesélni tudnak – mondhatnánk, de a XXI. századi technikának köszönhetően tényleg ez történt: fülhallgatóval hallgathatták az egyes tárolókban elhelyezett történelmi emlékekhez fűződő tudományos magyarázatokat. Anyanyelvükön: magyarul. Anyaországukról: Magyarországról, aminek korabeli – középkori – történelme még szorosán összeforrt a mai romániai városok, falvak történelmével.

Így kapcsolódott össze a nyári séta a múltba történő látogatással, a családi program a csángó és gödöllői gyerekek legbelső azonosság-tudatának „csiszolásával”, s talán így vált észrevétlenül örök emlékké.

Fülöp Béláné:

Állatkerti séta

2006 forró júliusi délutánján látogattuk meg a Fővárosi Állatkertet. Körülbelül ötven fős volt a csoport, jórészt gyerekek, aki közül 30-an Csángóföldről érkeztek. A Gödöllői Waldorf Iskola szervezésében szerető vendéglátást kap-

tak, egy hétre, Magyarországon. Az Állatkertbe kedvezményesen jutott be a csoport, de **az első néhány percet apró, jószándékú félreértés zavarta meg:**

Az Állatkerttől ingyenes térképet kap minden gyerek, **aki szülővel érkezik. A mi vendéggyerekeinknek ez kincs Budapestről, de nem kaphattak,** nehogy a magányos gyerek eltévedjék, a térkép alapján vélt biztonságában leszakadjon „befogadó” családjától, csoportjától. Ezt az akadályt leküzdöttük, mégis vittek haza emléket, képeket, élményeket.

Egy „kisfiunk” karja két nappal korábban eltört, megműtötték, és mégis eljött az Állatkertbe. Kalandjainak ezzel **nem lett még vége, mivel ő –** térkép ide, térkép oda - **magányos felfedezőként, Gecse Gabival** kettesben járt-kelt az oroszán barlang és a tigris ketrec környékén. Lázasan kerestük, és mindenki megkönnyebbült, amikor – csodálkozva a nagy aggodáson – **előke-rültek, hisz ők csak sétálgat-** tak.

Büszke, szépen beszélő, okos gyerekek voltak a mi vendégeink, végül az utolsó napon, a legszebb ajándékot mi kaptuk tőlük.

Búcsúzás előtt énekes

koncertet adtak az iskola udvarán, vendégeinkkel együtt ámulva hallgattuk az általunk is ismert régi gyermekdalokat, amelyeket velük együtt dúdoltunk.

Sok apró, színes élmény **kimaradt ebből a kis írásból,** de a boldog, fáradt gyerekszemeket, önérzetes kiállításukat soha nem fogjuk elfelejteni. A reménybeli kapcsolattartásig innen is köszönetet mondunk **minden segítő családnak.**

Németh Ildikó:

Búcsú-est

Sem értő szemmel, sem elfogulatlanul nem tudom igazán visszaadni annak a felejthetetlen Búcsú-estnek a hangulatát – csak saját érzéseimet írom le -, amikor végig nézhettem a csángó gyermekek **önfeledt játékát, készülődésüket, izgatottságukat és végül komoly arcocskájukat, ahogyan gyönyörű népviseletükben** bevonultak a tornasátorba. Csodálatos volt „belecsöppenni” rég őrzött hagyományaikba, kultúrájukba. Könny szökött a szemembe, ahogy ezt a sok tehetséges, magyar gyereket énekelni, szavalni és **beszélni hallottam, az ő ízes tájszólásukkal!** Igazi élmény

volt! Minden elismerésem tanáraiknak ezért a rendkívüli **amely minden jelenlévőt összekapcsolt.**
műsorért, melyet előadtak, és Köszönöm, hogy részt vállalhattam – ha csekélységgel is – a vendéglátásban. Örökre szívembe zártam vendég
hogyan nehéz körülményeik ellenére emberfeletti erőfeszítéseket tesznek magyarságuk megőrzéséért! Közbe-közbe a **„kislányaimat” és ezt a különleges hetet, melyet együtt volt az a hatalmas szeretet, tölthettünk.**

Dobos Péter: Emlékképek

Akik olvassák a Dióhéjban megjelenő írásaimat, megszokhatták már, hogy nem csupán a pozitív történésekről teszek említést. A gyimesi csángók látogatásával kapcsolatos rövid kis képek felvillantásában sem lesz ez másképp.

Az érkezés előtti napokban, amikor a HTMH-től pályázaton nyert, a vendégek útiköltségét biztosító pénz átutalását várjuk, halljuk a hírt: „Biztossá vált, hogy megszűnik a Határon Túli Magyarok Hivatala. A hírt Komlós Attila, a HTMH elnöke erősítette meg”. Egy építkezésre felvett hitelből fizetem ki a buszt, s

reménykedünk, kormányunk legalább a megkötött szerződések kifizetését jóváhagyja... (Azóta ez, az írásban rögzített időponthoz képest 3 hét késéssel ugyan, de legalább megtörtént.)

Július 2, vasárnap: A csángók reggel 8 és 9 között ígértek az érkezést, s majd 1000 km-ről 7.59-re meg is jönnek. Én kérem a 20 befogadó családot, hogy 8-ra legyenek a sulinál, velem együtt hárman ott is vagyunk...

Július 3, hétfő: A magyar egészségügy két arca: a törött karú, fájdalomtól verejtékező és holtápadt Norbit 35 percig meg sem nézik a gödöllői ren-

delőintézetben, aztán a Bethesdaiban szinte ennyi idő alatt már meg is műtik a legmodernebb eljárással, s empátiás hozzáállással. A következő reggel elhagyhatja a kórházat, és jöhet utánunk Visegrádra.

Július 4. kedd: A Fellegvárban az egyik csángó gyermek föltesz egy fejhallgatót, aztán ragyogó arccal fölkiált: „Ebben magyarul beszélnek!” Nekik ennyi is elég az örömhöz. Ha szántok rá egy percet, próbáljatok ebbe beleérezni! Utána esetleg abba is, mit jelenhetett a határon kívülieknek a 2005. decemberi népszavazás eredménye...

Július 5. szerda: Máriabesnyői Nagyboldog-asszony templom. **A gyerekek az oltár előtt térdepelnek, és fennhangon imádkoznak.**

Július 6. csütörtök: A csángók figyelnek egymásra. Összetartanak. Kánikula. Sétálunk föl a Budai Várba, én a sor végén, s látom, hogy egyikük fölvesz a lépcsőről egy teli ásványvizes palackot, amit az ott dolgozó utcaseprő rakott oda magá-

nak. Kérdésemre a fiú őszinte ártatlansággal feleli, hogy azt gondolta, valamelyik elől lévő társa hagyhatta el...

Július 7. péntek: Erika énekel a búcsúesten. A nagymamájától tanulta. Hangja betölti a tornasátrát.

Július 8. szombat: A nagykátai strandon néhányan megkérnek, tanítsam őket úszni. Pár perc, s a többük által most először tapasztalt víz alá merüléstől megfeszülő, görcsös testek ellazulnak, bizalommal fekszenek föl a vízre, szó szerint tenyeremen hordozhatom őket.

A Gyimesbe való visszaindulás előtt a szokásos kör, Csaba testvér levele. Van, aki sír. Maradna még. Ilyennek képzeltem ezt a hetet. Megköszönöm mindenkinek, aki segített, hogy ez megvalósulhasson.

A visszautazás után kapok egy emailt egy itteni családtól: „Köszönünk mindent, kedves fog- és világ-gyógyász. :-)

Nem is tudom, kinek is segítettünk: neked? nekik? magunknak?”

Molnárné Decsák Veronika: Gondolatok a Zebraőrségről

Története: Tavaly decemberben történt egy baleset a Tessedik úti zebrán. A mi zebránkon, amire

évek hosszú sorát kellett várni, és amiről azt hittük, hogy majd biztonságot ad gyerekeinknek az úton való átkelésben. De nem így történt.

Eljött az a pillanat, amikor mindannyiunk számára egyértelművé vált, hogy tennünk kell valamit, hogy még egy baleset ne történhesen meg. Az iskola a rendőrséghez fordult segítségért. Ők heti egy napra tudtak rendőri felügyeletet biztosítani a zebránkhoz.

„Nem szabad tovább várni.” – gondoltam a baleset utáni napokban és élvezve sok szülőtársam bátorítását szervezni kezdtem a zebraőrséget. Nagyon nagy segítséget jelentett az iskolaszék, hogy ezt a kezdeményezést felkarolta, és az osztályképviselők munkája az információ eljuttatásában

és a szervezésben. És persze az egész nem születhetett volna meg lelkes és törődő szülők nélkül.

Visszatekintés az elmúlt évre: Rendszerben mentek a dolgok

egy-két reggeltől eltekintve. Volt, hogy az aznapi zebraőr elfeledkezett a vállalásáról, máskor meg ketten is kimentek egyszerre. Volt, hogy a zebraőr és a rendőr megbeszéltek, hogy a feladatára elég egy

ember is, és a zebraőr nyugodt szívvel távozott. Valami rejtélyes oknál fogva $\frac{3}{4}$ 8-kor a rendőr is.

A jövő: Ebben az évben is folytatjuk a zebraőrséget a ti segítségetekkel és az én koordinálásommal. Várom az osztályok jelentkezését, hogy mikorra vállalják a feladatot.

Reményeim szerint szeptembertől a honlapunkon is tájékozódhattok a beosztásról.

Kérések:

1. Szeretném, ha felhívnátok a gyerekeitek figyelmét arra, hogy:

a.) a zebrán csak akkor van **elsőbbsege az átkelőnek, ha** azt meg is adják neki

b.) a zebrán keljenek át és ne **előtte vagy utána 3 méterrel**

c.) kerékpárosoknak csak **akkor van elsőbbségük a zebrán,** ha leszállnak a kerékpárról és áttolják azt.

- b) és c) esetek különösképpen bosszantóak annak az embernek, aki azt a **felelősséget vállalta, hogy biztosítja az átkelőt** testi épségét.

2. Foszforeszkáló mellény használata kötelező **mindenkinek, aki zebránál** őrködik! Az autósok már **mesziről észreveszik a mellényt és** lassítanak. A portán továbbra is lesz egy azok számára, akiknek nincs mellényük.

3. Nem tudom, ebben a tanévben a **rendőrség biztosít-e** felügyeletet. A beosztásnál nem számítok rájuk. Kérek mindenkit, ha felbukkanna egy-egy **rendőr a zebránál, maradjatok** ti is ott, mert **őket** bármikor

elszólíthatják onnan. A $\frac{3}{4}$ 8 és **8 óra közötti időszak a legkritikusabb.** Inkább legyen két **felőtt az átkelőnél, mint egy** sem.

4. Ha valakinek bármi közbejön, és a vállalt napon nem tud jönni, az mindenképpen **szóljon** nekem minél hamarabb, **de legkésőbb a vállalt nap reggelének 7. órájáig,** hogy helyette más embert keressek. Ezért **szükségem lenne** olyan emberekre, akik akár az utolsó pillanatban is **„mozgósíthatók”.** Így ha jelentkeztek, legyenek szívesek ezt is jelezni.

Szeretném, ha mindenki tisztában lenne azzal, hogy **nem az osztályképviselőknak,** nem nekem tesztek szívességet, mikor ezt a feladatot **vállaljátok, hanem olyan felelősségteljes feladatot** láttok el, ami biztosítja sok ember – ha még oly fiatal is – testi épségét. **Ezzel őket szolgáljátok.**

Részletek a Tanári Konferencia művészeti munkáiból

Halandzsza versek és „fordításuk”, versek a nyárról:
csak igékkel, csak főnévvel, csak melléknévvel

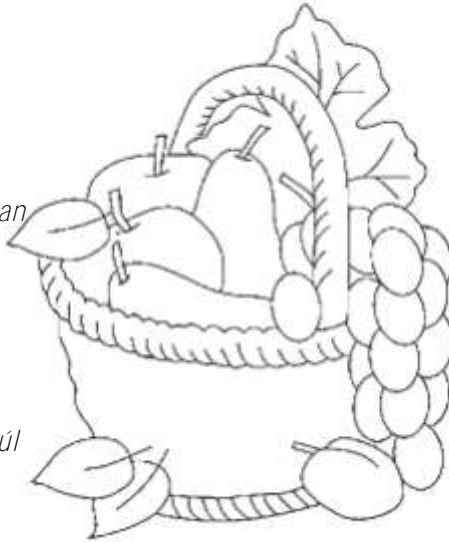
Telé

*Telé sonik e tratgiddem
Gér a rám le őj men trem
Neltitekrém ünyvözs jimó
Nebdemezs ték kiltét csinó.*

*Alszik a vidék
Álmodik a rét
Nyugszik a tó
Pihen a ló.*

Nyár

*Fellobban, izzik
Beragyog, fénylik
Megtisztít, csobban
Elsodor, moccan
Kisimul, tükröz
Megragad, üldöz
Elpihen, árad
Rádragyog, fárad
Elpihen, halkul
Megnyugtat, feldúl*

Nyár

*Szellő, napfény, csónak,
Csókok, bókok, bárkák
Hullám, éjfél, sátor
Tábor, tűzhely, mártás*

Nyár

*Bársonyos zöldellés
Vöröslő mélység
Szikrázó, rebbenő
Kacagó fényesség*

*Kirá kirá zsömpléringa
Hifo kifo kartagány
Pungo pungí zsapottpanga
Nyemő nyumi lompa vál*

*Bele-bele hömpölyögve
Pörög-dörög kacagány
Csetlik-botlik ágról-ágra
Minden apró kismadár*